

«Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ

Жеке қаржылық есептілік

*2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен қоса*

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Жеке қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы жеке есеп	1
Жиынтық кіріс туралы жеке есеп	2
Ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есеп	3-4
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп	5
Жеке қаржылық есептілікке ескертпелер	6-50

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ-ның Акционеріне, Директорлар кеңесі мен Басшылығына

Пікір

Біз «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ-ның (бұдан әрі - «Қор») жеке қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы жеке есеп, жиынтық кіріс туралы жеке есеп, капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп және көрсетілген күнге аяқталатын жыл үшін ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есеп, сондай-ақ жеке қаржылық есептілікке ескертпелер, оның ішінде есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолу жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған жеке қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың жеке қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының жекелеген қозғалысы мен жеке қаржылық нәтижелерін Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына (ҚЕХС) сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың жеке қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңес (БХЭСК) қабылдаған Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының халықаралық кодексіне (БХЭСК Кодексі) (халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) және Қазақстан Республикасында біздің жеке қаржылық есептілігіміздің аудитіне қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес Қорға қатысты біз тәуелсізбіз және біз осы талаптар мен БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық. Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Аудиттің басты мәселелері

Аудиттің басты мәселелері - біздің кәсіптік пайымдауымызға сай ағымдағы кезең үшін жеке қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болып табылған мәселелер. Бұл мәселелер жеке қаржылық есептілік аудитіміздің контекстінде және осы жеке қаржылық есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылған және біз бұл мәселелер жөнінде бөлек пікірімізді білдірмейміз. Төменде көрсетілген мәселелерге қатысты бұл мәселелердің аудитіміздің барысында қалай қарастырылғанының сипаты осы контекстінде келтіріледі.

Біз есебіміздің «Аудитордың жеке қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған міндеттерді, оның ішінде осы мәселелерге де қатысты міндеттерді орындадық. Тиісінше, аудитімізге жеке қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін бағалауымызға жауап ретінде әзірленген рәсімдерді орындау жатады. Аудиторлық процедураларымыздың, соның ішінде төменде көрсетілген мәселелерді қарастыру барысында орындалған процедуралардың нәтижелері қоса беріліп отырған жеке қаржылық есептілік туралы аудиторлық пікірімізді білдірудің негізі болады.

Аудиттің басты мәселесі

Тиісті басты мәселе аудитіміздің барысында қалайша қарастырылды

Еншілес ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялардың құнсыздануы

Біз бұл мәселе жеке есептілікке қатысты еншілес ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар балансының елеулілігіне, құнсыздануды, сондай-ақ басшылық қабылдаған маңызды пайымдаулар мен бағалауды талдау негізінде жатқан жорамалдар субъективтілігінің жоғары деңгейіне орай аудитіміз үшін барынша маңызды мәселелердің бірі болып табылады деп есептейміз. Сонымен бірге, қарыз алу құнының ұлғаюы және келешек экономикалық өсімге қатысты белгісіздік еншілес ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындар қызметінің перспективаларына әсер етеді және Қор инвестицияларының құнсыздануына әкеп соқтыра алады.

Елеулі жорамалдарға дисконттау мөлшерлемесі, тарифтердің болжамы, ұзақ мерзімді өсім қарқыны, инфляция мөлшерлемелері, валюталарды айырбастау бағамының болжамы жатады. Елеулі бағалауға көлемдердің болжамы, келешек күрделі шығындар мен жобаларды орындау мерзімдері жатады.

Еншілес ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар мен құнсыздануға орындалған тесттер туралы ақпарат жеке қаржылық есептіліктің 4-ескертпесінде келтірілген.

Біз Басшылықтан, индикаторлар мен құнсыздануды тестілеу модельдерін талдауды қоса алғанда, құнсыздануды талдауды алдық.

Біз құнсызданудың талдауын тестілеу және басшылық дайындаған өтелетін құн есебі үшін бағалау мәселелері бойынша ішкі мамандарымызды тарттық. Біз басшылық жасаған болжамның негізінде жатқан жорамалдарды сараладық. Біз дисконттау мөлшерлемелері мен өсімнің ұзақ мерзімді үрдістерін жалпы нарықтық көрсеткіштермен және басқа да қолжетімді ақпаратпен салыстырдық.

Біз құнсыздану модельдерінің математикалық дәлдігін тексердік және олардың жорамалдардың өзгеруіне сезімталдылықты талдадық.

Біз еншілес ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялардың құнсыздануына қатысты жеке қаржылық есептілікте құнсыздану туралы ақпаратты ашып көрсетуді талдадық.

Несиелік келісімдердің шеңберіндегі шарттық талаптарды сақтау

Несие келісімдердің талаптарына сәйкес Қор белгілі бір шарттық талаптарды сақтауы тиіс. Бұл талаптардың бұзылуы қаржыландыру дефицитімен қатар, айтарлықтай айыппұлдар мен өсімпұлдарға әкеп соқтыра алады. Сонымен қатар, Қордың көптеген несие келісімдеріне сәйкес кросс-дефолт туралы ережелер қолданылады.

Шарттық талаптарды сақтау аудит үшін барынша маңызды мәселе болып табылады, өйткені жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде пайдаланылатын қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалға, сондай-ақ қаржылық жағдай туралы жеке есептегі пайыздық міндеттемелердің жіктелуіне зор ықпалы бар.

Несие келісімдерінің шеңберінде шарттық талаптарды сақтау туралы ақпарат жеке қаржылық есептіліктің *13-ескертпесінде* ашылып көрсетілген.

Біз кросс-дефолт туралы қосымша ережелерді қоса алғанда, несиелік келісімдердің талаптарын зерделедік.

Біз есептеулерде қолданылатын деректерді жеке қаржылық есептілікпен салыстырдық.

Біз қаржылық ковенанттар есептеулерінің математикалық дәлдігін бағаладық.

Біз жақын арадағы 12 айда құқық бұзушылық ықтималдылығын бағалау үшін 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бекітілген бюджеттерге сай болжамды сараладық, егер несие келісімдерінің талаптары бұзылса, біз қызметтің үздіксіздік қағидатына ықтимал ықпалға қатысты Басшылық жасаған бағалауды алып, сараладық.

Біз 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шарттық талаптардың сақталуына қатысты кредиторлардан алынған мәліметтерді талдадық.

Біз жеке қаржылық есептілікте ашылып көрсетілген ақпаратты бағаладық.

Қордың 2023 жылғы Жылдық есебіне қосылған басқа да ақпарат

Басқа да ақпаратқа Қордың 2023 жылғы Жылдық есебінде қамтылған ақпарат жатады, бірақ жеке қаржылық есептілік пен сол туралы біздің аудиторлық есебіміз жатпайды. Басқа да ақпарат үшін жауапкершілікті басшылық көтереді. Қордың 2023 жылғы Жылдық есебі, жорамалмен, бізге осы аудиторлық есеп күнінен кейін ұсынылады.

Жеке қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратқа таралмайды және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін тұжырымды ұсынбаймыз.

Жеке қаржылық есептілікке аудитті жүргізуімізге орай біздің міндетіміз жоғарыда аталған басқа ақпаратпен, ол бізге ұсынылған кезде танысу және бұл ретте басқа да ақпарат пен жеке қаржылық есептіліктің немесе аудит барысында ие болған біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктердің болуы және басқа да ақпарат өзге елеулі бұрмалануларды қамтымайтындығы мәселесін қарастыру болып табылады.

Басшылықтың және аудит жөніндегі комитеттің жеке қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық жеке қаржылық есептіліктің ҚЕХС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ жеке қаржылық есептіліктің дайындығын қамтамасыз ету үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Қордың өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Қорды таратқысы келген, оның қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Аудит жөніндегі комитет Қордың жеке қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың жеке қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз жеке қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы жеке қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Қордың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық айқындаған бухгалтерлік бағалау және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;
- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Қордың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде жеке қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Қордың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;

- ▶ жеке қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ жеке қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз.

Біз Аудит жөніндегі комитеттің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

Сондай-ақ біз Аудит жөніндегі комитетке тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағандығымыз туралы мәлімдеме жасадық және осы тұлғаларды барлық өзара қарым-қатынастар мен аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізделген түрде есептеуге болатын басқа да мәселелер туралы, ал қажетті жағдайларда - қауіп-қатерлерді жою үшін жасалған іс-қимылдар немесе қолға алынған сақтық шаралары туралы хабардар еттік.

Біз Аудит жөніндегі комитеттің назарына жеткізген мәселелерден біз ағымдағы кезең үшін жеке қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болған және тиісінше, аудиттің басты мәселелері болып табылатын мәселелерді айқындаймыз. Біз бұл мәселелерді аудиторлық есебімізде сипаттаймыз, тек бұл мәселелер туралы ақпаратты жария ету заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған жағдайдан немесе қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есебімізде хабарланбауы тиіс екендігі туралы тұжырымға келген сирек жағдайлардан басқа, өйткені мұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оның хабарлануынан қоғамдық маңызы бар пайдадан асады деп жорамал жасауға болады.

Соның нәтижелері бойынша тәуелсіз аудитордың осы аудиторлық есебі шығарылған, аудиттің жүргізілуіне жауапты жетекші, - Адиль Сыздықов.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Адиль Сыздықов
Аудитор

Аудитордың 2013 жылғы 23 желтоқсандағы
№ МФ-0000172 біліктілік куәлігі

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.,
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2024 жылғы 19 сәуір

Рустамжан Саттаров,
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
2005 жылғы 15 шілдеде берген сериясы
МФЮ-2 № 0000003 болатын Қазақстан
Республикасының аумағында аудиторлық
қызметпен айналысуға арналған мемлекеттік
лицензия

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Миллион теңгемен	Ескер.	2023 жыл	2022 жыл
Активтер			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар		9.686	9.865
Инвестициялық жылжымайтын мүлік		5.698	4.783
Материалдық емес активтер		771	799
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	5	4.897.498	4.695.184
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	6	50.611	50.611
Берілген қарыздар және қаржылық жалдауға таза инвестициялар	7	1.519.333	1.401.115
Кредиттік мекемелердегі қаражат	8	162.863	565.520
Басқа да ұзақ мерзімді қаржы активтері		694	694
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	9	17.020	24.648
		6.664.174	6.753.219
Қысқа мерзімді активтер			
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		85.194	13.810
Берілген қарыздар және қаржылық жалдауға таза инвестициялар	7	247.062	151.285
Кредиттік мекемелердегі қаражат	8	870.683	227.886
Басқа да қысқа мерзімді активтер	10	6.880	208.656
Ақша қаражаты мен оның баламалары	11	539.309	621.278
		1.749.128	1.222.915
Сатуға арналған активтер	5	7.276	–
Активтердің жиыны		8.420.578	7.976.134
Капитал және міндеттемелер			
Капитал			
Жарғылық капитал	12	5.492.783	5.268.819
Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалау резерві		(1.472)	(1.472)
Бөлінбеген пайда		1.312.681	1.229.391
Капитал жиыны		6.803.992	6.496.738
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	13	287.126	365.169
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	14	861.818	679.844
		1.148.944	1.045.013
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	13	182.871	220.016
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	14	11.028	3.760
Қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемелер	16	84.559	80.419
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	15	189.184	130.188
		467.642	434.383
Міндеттемелер жиыны		1.616.586	1.479.396
Капитал мен міндеттемелер жиыны		8.420.578	7.976.134

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор
Басқарма мүшесі

Айдар Рысқұлов

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

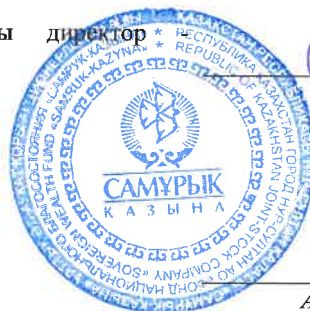
6-50 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП**2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

<i>Миллион теңгемен</i>	Ескер.	2023 жыл	2022 жыл
Пайыздық кірістер	17	167.580	108.307
Пайыздық шығыстар	18	(88.091)	(63.728)
Дивидендтерден түскен кіріс	19	513.588	757.714
Таза пайыздық кіріс және дивидендтерден түскен кіріс		593.077	802.293
Жалпы және әкімшілік шығыстар	20	(20.118)	(20.873)
Қаржылық кірістер	21	139.213	64.154
Қаржылық шығыстар	22	(22.026)	(61.365)
Еншілес ұйымдағы үлестің шығуынан түскен кіріс	5	941.909	98.353
Бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялардың шығуынан түскен кіріс	23	–	297.528
Еншілес ұйымдарға салынған инвестициялардың құнсыздануынан болған зиян	4	(91.061)	(232.463)
Басқа да ұзақ мерзімді активтердің (құнсыздануынан болған залал)/құнсыздануын қалпына келтіруден болған түскен кіріс	9	(5.659)	1.851
Күтілетін несиелік зиян резервін қалпына келтіруден түскен кіріс, нетто		459	31.785
Бағамдық айырмадан болған залал, нетто		(4.896)	(10.782)
Басқа да кірістер		1.605	905
Басқа да шығыстар		(2.072)	(2.311)
Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайда		1.530.431	969.075
Табыс салығы бойынша шығыстар	24	(214.698)	(17.444)
Бір жылғы таза пайда		1.315.733	951.631
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс		–	–
Бір жыл ішіндегі жиынтық кірістің жалпы сомасы, табыс салығын шегергенде		1.315.733	951.631
Акцияға пайда			
Кезеңге акцияға таза пайданың негізгі және көбейтілген үлесі (теңге)	12	377,87	273,30

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор
Басқарма мүшесі

Айдар Рысқұлов

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

6-50 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Миллион теңгемен	Ескер.	2023 жыл	2022 жыл
Операциялық қызметтен болған ақша ағындары			
Дивидендтер бойынша түсімдер	19	527.849	478.068
Алынған қарыздар бойынша түсімдер	13	25.000	23.605
Берілген қарыздарды қайтару		23.309	89.750
Кредиттік мекемелердегі қаражатты қайтару		26.177	6.691
Үкіметтен алынған қарыздардың түсуі	14	336.309	162.859
Үкіметтен алынған қарыздарды өтеу	14	(891)	(10.639)
Еншілес компанияларға қарыздар беру		(187.600)	(30.488)
Еншілес ұйымдар шығарған облигациялар бойынша түсімдер		22.745	68.685
Еншілес ұйымдар шығарған облигацияларды сатып алу		(243.709)	(1.360.708)
Өнім берушілерге төлемдер		(6.246)	(6.217)
Жалақы бойынша төлемдер		(3.313)	(3.455)
Демеушілік көмек беру		(6.741)	(9.856)
Корпоративтік табыс салығы		(280.308)	(24.000)
Төлем көзінен ұсталатын корпоративтік табыс салығы	24	(5.803)	(5.046)
Басқа да салықтар мен төлемдер		(2.420)	(3.937)
Алынған пайыздар		184.094	106.623
Төленген пайыздар	13, 14	(61.675)	(56.454)
Басқа да түсімдер		2.320	5.211
Операциялық қызметтен ақша қаражатының таза түсуі/(жұмсалуды)		349.097	(569.308)
Инвестициялық қызметтен болатын ақша ағындары			
Банк депозиттерін алу		400.124	16.560
Банк депозиттерін орналастыру		(236.771)	(416.546)
Еншілес ұйымдардың жарғылық капиталына жарналар		(226.731)	(79.699)
Бірлескен кәсіпорындардың жарғылық капиталына жарналар		–	(2.475)
Негізгі құралдарды сатудан болған түсімдер		–	12
Басқа да ұзақ мерзімді активтерді өткізуден түскен түсімдер		2.086	1.873
Екінші деңгейдегі банктер шығарған облигацияларды өтеуден түскен түсімдер		–	9.373
Бірлескен кәсіпорынның дивидендтерінен түскен түсімдер	19	1.052	263.670
Бірлескен кәсіпорындарды өткізуден түскен түсімдер	10	163.770	1.198.317
Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ноттарын өтеуден түскен түсімдер	10	1.667.271	637.674
Негізгі құралдарды сатып алу		(138)	(91)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(224)	(291)
Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ноттарын сатып алу	10	(1.646.958)	(606.040)
Екінші деңгейдегі банктер шығарған облигацияларды сатып алу		(400.000)	–
Басқа да түсімдер		3.244	–
Инвестициялық қызметте ақша қаражатының таза (жұмсалуды)/түсуі		(273.275)	1.022.337

6-50 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП (жалғасы)

Миллион теңгемен	Ескер.	2023 жыл	2022 жыл
Қаржылық қызметтен болған ақша ағындары			
Акцияларды шығару	12	49.478	–
Акционерге бөлу	15	(93.592)	(129.827)
«Қазақстан Халқына» қоғамдық қорына бөлу	15	(20.650)	–
Акционерлерге төленген дивидендтер	12	(1.264.753)	(170.024)
Алынған қарыздар бойынша түсімдер	13	18.442	9.799
Алынған қарыздарды қайтару	13	(199.529)	(95.146)
Бақылаудың айырылуына әкеліп соқтырмайтын еншілес ұйымдағы үлесті сатудан түскен түсімдер	5	1.300.000	153.860
Шығарылған облигациялар бойынша түсімдер	13	63.008	–
Үкіметтен алынған қарыздарды өтеу	14	–	(137)
Басқа да түсімдер		75	22
Басқа да төлемдер		(11.922)	(2.784)
Қаржылық қызметтен түскен ақша қаражатының таза жұмсалуды		(159.443)	(234.237)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза (жұмсалуды) / ұлғаюы		(83.621)	218.792
Айырбастау бағамдары өзгерістерінің ақша қаражаты мен оның баламаларына әсері			
		1.578	9.468
Күтілетін несиелік зиян резервіндегі өзгеріс		74	51
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның баламалары		621.278	392.967
Жыл соңындағы ақша қаражаты мен оның баламалары		539.309	621.278

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор
Басқарма мүшесі

(Signature)
Айдар Рысқұлов

Бас бухгалтер

(Signature)
Алмаз Әбдірахманова

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕ ЕСЕП

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Миллион теңгемен	Ескер.	Жарғылық капитал	Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалау резерві	Бөлінбеген пайда	Жиыны
2021 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо		5.268.580	(1.472)	581.545	5.848.653
Бір жылғы таза пайда		–	–	951.631	951.631
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны		–	–	951.631	951.631
Акцияларды шығару	12	239	–	–	239
Үкіметтен қарыздар бойынша дисконт	12	–	–	68.684	68.684
Дивидендтер	12	–	–	(170.024)	(170.024)
Акционерге басқа да бөлу	12	–	–	(202.445)	(202.445)
2022 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо		5.268.819	(1.472)	1.229.391	6.496.738
Бір жылғы таза пайда		–	–	1.315.733	1.315.733
Бір жылғы жиынтық кіріс жиыны		–	–	1.315.733	1.315.733
Акцияларды шығару	12	223.964	–	21.227	245.191
Үкіметтен қарыздар бойынша дисконт	12	–	–	177.932	177.932
Акционермен жасалатын басқа да операциялар		–	–	(11.922)	(11.922)
Дивидендтер	12	–	–	(1.264.753)	(1.264.753)
«Қазақстан Халқына» қоғамдық қорына бөлу	12	–	–	(66.614)	(66.614)
Акционерге басқа да бөлу	12	–	–	(88.313)	(88.313)
2023 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо		5.492.783	(1.472)	1.312.681	6.803.992

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор
Басқарма мүшесі

Аидар Рысқұлов

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

6-50 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін**

---

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» акционерлік қоғамы (бұдан әрі - «Қор» немесе «Самұрық-Қазына») Қазақстан Республикасы Президентінің 2008 жылғы 13 қазандағы № 669 Жарлығына және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 17 қазандағы № 962 қаулысына сәйкес 2008 жылғы 3 қарашада құрылды. Қор «Қазына» орнықты даму қоры» АҚ (бұдан әрі - «Қазына») мен «Самұрық» мемлекеттік активтерді басқару жөніндегі қазақстандық холдингі» АҚ (бұдан әрі - «Самұрық») біріктіру және мемлекеттің Қорға Қазақстан Республикасы Үкіметіне (бұдан әрі - «Мемлекет» немесе «Үкімет») тиесілі кейбір кәсіпорындардағы өз меншік құқығын қосымша беру арқылы құрылды. Қазақстан Республикасы Қаржы министрілігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті атынан Үкімет Қордың құрылтайшысы болып табылады. Үкімет Қордың жалғыз акционері (бұдан әрі - «Акционер») болып табылады.

Үкіметтің «Қазына» мен «Самұрықты» біріктіруінің негізгі мақсаты Үкіметтің тиісті бағдарламаларында және компаниялардың даму жоспарларында белгіленген олардың стратегиялық міндеттерін табысты орындау мақсатында олардың менеджменті тиімділігін арттыру және ұйымдық құрылымдарын оңтайландыру болып табылады.

2012 жылғы 1 ақпанда «Ұлттық әл-ауқат қоры туралы» Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 1 ақпандағы Заңы қабылданды, оған сәйкес Қордың қызметі Қордың тобына кіретін ұйымдардың ұзақ мерзімді құнын (құндылығын) ұлғайту және Қордың тобына кіретін активтерді тиімді басқару арқылы Қазақстан Республикасының ұлттық әл-ауқатын арттыруға бағытталуға тиіс.

Қор 5 және 6-ескертпелерде тізбеленген бірқатар компанияларға иелік ететін холдинг болып табылады.

Қордың әкімшілік мекенжайы: Астана қаласы, Сығанақ көшесі, 17/10, Қазақстан Республикасы.

Осы жеке қаржылық есептілікті Қордың Экономика және қаржы жөніндегі Басқарушы директоры мен Бас бухгалтері 2024 жылғы 19 сәуірде шығаруға бекітті.

Осы жеке қаржылық есептілік Қордың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қосымша ретінде шығарылды. Шоғырландырылған қаржылық есептілікті Қордың Экономика және қаржы жөніндегі Басқарушы директоры мен Бас бухгалтері 2024 жылғы 19 сәуірде шығаруға бекітті.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Осы жеке қаржылық есептілік, есеп саясатында және осы жеке қаржылық есептіліктің ескертпелерінде ашылып көрсетілгендерді қоспағанда, бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалған. Қор бухгалтерлік есептілікті қазақстандық теңгемен (бұдан әрі - «теңге») жүргізеді. Арнайы шарттасқан жағдайларды қоспағанда, осы жеке қаржылық есептіліктегі барлық мәндер миллион теңгеге дейін дөңгелектенген.

Сәйкестілік туралы мәлімдеме

Қордың осы жеке қаржылық есептілігі Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі - «ҚЕХС» кеңесі) бекіткен редакцияда Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттарына (бұдан әрі «ҚЕХС») сәйкес дайындалды.

Жеке қаржылық есептілікті ҚЕХС-қа сәйкес дайындау маңызды белгілі бір бухгалтерлік бағалауларды пайдалануды талап етеді. Қаржылық есептілікті әзірлеу сондай-ақ басшылықтан Қордың есеп саясатын қолдану барысында жорамалдар жөнінде пікір білдіруін талап етеді. Жоғары күрделілік деңгейі мен жол берулерді қолдануды қамтитын қолданылу саласы, сондай-ақ бағалау мен жол берулерді қолдану жеке қаржылық есептілік үшін елеулі болып табылатын салалар 4-ескертпеде ашылған.

Шетел валютасын қайта есептеу**Функционалдық валюта және білдіру валютасы**

Осы жеке қаржылық есептілік нысандары функционалдық валюта және Қордың жеке қаржылық есептілігін ұсыну валютасы болып табылатын теңгемен ұсынылды.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

---

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)**Шетел валютасын қайта есептеу (жалғасы)***Операциялар және шоттар сальдосы*

Шетел валюталарындағы операциялар бастапқыда операцияның жасалу күніне қолданылатын бағам бойынша функционалдық валютада ескеріледі. Шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын функционалды валютаның ресми нарықтық бағамы бойынша қайта есептеледі. Барлық бағамдық айырмалар жиынтық кіріс туралы жеке есепке қосылады. Тарихи құнның негізінде шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ күн негізінде шетел валютасында бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне бағамдар бойынша қайта есептеледі.

Валюталарды айырбастау бағамдары

«Қазақстан Қор Биржасы» АҚ-да (бұдан әрі - «ҚҚБ») белгіленген валюта айырбастаудың орташа салмақталған бағамдары Қазақстан Республикасында валютаны айырбастаудың ресми бағамдары ретінде пайдаланылады.

ҚҚБ-ның 2023 жылғы 31 желтоқсандағы айырбастау бағамы 1 АҚШ доллары үшін 454,56 теңгені құрады. Осы бағам 2023 жылғы 31 желтоқсанға АҚШ долларында көрсетілген ақшалай активтер мен міндеттемелерді қайта есептеу үшін пайдаланылды (2022 жылғы 31 желтоқсанға: 1 АҚШ доллары үшін 462,65 теңге). ҚҚБ айырбастау бағамы 2024 жылғы 19 сәуірде 1 АҚШ доллары үшін 446,49 теңгені құрады. 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы шетелдік валюталардың теңгеге қатысты бағамының тұрақсыздығына байланысты Қорда 248.442 миллион теңге мөлшерінде теріс бағамдық айырма және 243.546 миллион теңге мөлшерінде оң бағамдық айырма қалыптасты.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ**Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер**

Қор 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енген жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді алғаш рет қолданды, бірақ олар Қордың жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсерін тигізбейді:

17 ҚЕХС (IFRS) «Сақтандыру шарттары»

17 ҚЕХС (IFRS) «Сақтандыру шарттары» ақпаратты ашып көрсету мен бағалау, ұсыну және ашып көрсету мәселелерін қарастыратын сақтандыру шарттары үшін қаржылық есептіліктің жаңа ауқымды стандарты болып табылады. 17 ҚЕХС (IFRS) «Сақтандыру шарттары» 4 ҚЕХС-ті (IFRS) ауыстырады. 17 ҚЕХС (IFRS) оларды шығаратын ұйымның түріне қарамастан сақтандыру шарттардың барлық түрлеріне (яғни өмірді сақтандыру және өмірді сақтандырудан ерекшеленетін сақтандыру, тікелей сақтандыру және қайта сақтандыру шарттарына), сондай-ақ дискрециялық қатысу талаптарымен белгілі бір кепілдіктер мен қаржы құралдарына қолданылады. Қолданылу аясынан бірнеше ерекшелік бар. 17 ҚЕХС (IFRS) негізгі мақсаты сақтандыру шарттарын есепке алудың кешенді моделін ұсыну болып табылады, әрі ол сақтандырушылар үшін барынша тиімді әрі бірізді болып табылады және есепке алудың барлық маңызды жақтарын қамтиды. 17 ҚЕХС-тің (IFRS) негізінде келесімен толықтырылған ортақ модель жатыр:

- Тікелей қатысу талаптарымен сақтандыру шарттары үшін белгілі бір түрлендірулер (ауыспалы сыйақы әдісі);
- Жеңілдетілген тәсіл (сыйлықақыны бөлу негізіндегі тәсіл) негізінен қысқа мерзімді шарттарға арналған.

Жаңа стандарт Қордың жеке қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсерін тигізбеді.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

8 ҚЕХС-ке (IAS) түзетулер - «Бухгалтерлік бағалауды айқындау»

8 ҚЕХС-ке (IAS) түзетулерде бухгалтерлік бағалардағы өзгерістер мен есеп саясатындағы өзгерістер және қателерді түзету арасындағы айырмашылық түсіндіріледі. Сонымен бірге, құжатта ұйымдардың бухгалтерлік бағаларды әзірлеу үшін өлшеу әдістерін және бастапқы деректерді қалайша пайдаланатындығы түсіндіріледі.

Бұл түзетулер Қордың жеке қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

1 ҚЕХС-ке (IAS) және «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсету» ҚЕХС-ті қолдану жөніндегі №2 іс жүзіндегі ұсынымдарға түзетулер

1 ҚЕХС-ке (IAS) және «Маңыздылық туралы пайымдауларды қалыптастыру» ҚЕХС-ті қолдану жөніндегі №2 іс жүзіндегі ұсынымдарға түзетулер ұйымдарға есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсету кезінде маңыздылық туралы пайымдауды қолдануға көмектесетін нұсқаулық пен мысалдарды қамтиды. Түзетулер ұйымдарға ұйымдардың есеп саясатының «елеулі ережелерін» ашып көрсетуі туралы талапты есеп саясаты туралы «маңызды ақпаратты» ашып көрсету туралы талапқа ауыстыру есебінен, сондай-ақ ұйымдардың есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсетуі туралы шешімдерді қабылдауы кезінде маңыздылық ұғымын қалайша қолдануы тиіс екендігіне қатысты нұсқаулықты қосу есебінен есеп саясаты туралы барынша пайдалы ақпаратты ашып көрсетуге көмектесуі тиіс.

Бұл түзетулер Қордың есеп саясаты туралы ақпаратты ашуына әсер етті, бірақ Қордың жеке қаржылық есептілігіндегі кез келген баптарды бағалауға, тануға немесе ұсынуға әсер етпеді.

12 ҚЕХС-ке (IAS) түзетулер - «Бір операцияның нәтижесінде туындайтын активтер мен міндеттемелерге байланысты кейінге қалдырылған салық»

«Пайдаға салынатын салықтар» 12 ҚЕХС-ке (IAS) түзетулер бастапқы тануға қатысты алып тастауды қолдану аясын тарылтады, осылайша ол бұдан былай салық салынатын және шегерілетін уақыт айырмаларының тең болуына әкелетін операцияларға қолданылмайды, мысалы, объектілерді жалға алу немесе пайдаланудан шығару бойынша міндеттемелер жағдайында.

Бұл түзетулер Қордың жеке қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

12 ҚЕХС-ке (IAS) түзетулер - «Халықаралық салық реформасы – Pillar II типтік ережелері»

12 ҚЕХС-ке (IAS) осы түзетулер ЭБДҰ BEPS жобасы шеңберінде екінші компоненттің (Pillar II) қағидаларын қабылдау нәтижесінде шығарылды және мыналарды көздейді:

- заңнамаға Pillar II үлгілік ережелерін енгізуге байланысты туындайтын кейінге қалдырылған салықтарды танудан және ашып көрсетуден міндетті түрде уақытша босатуды, және
- жаңа заңнамаға жататын ұйымдардың қаржылық есептілігін пайдаланушыларға осы ұйымдарға заңнамада көзделген табыс салығы Pillar II ережелеріне сәйкес, оның ішінде ол күшіне енгенге дейін қандай әсер ететінін жақсы түсінуге көмектесетін ақпаратты ашуға қойылатын талаптар.

Міндетті уақытша босату өзгерістер енгізілген сәттен бастап дереу қолданылады, бұл ретте оның қолданылуы туралы ақпаратты ашып көрсету талап етіледі. Ақпаратты ашып көрсетуге қойылатын қалған талаптар 2023 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты қолданылады, бірақ 2023 жылғы 31 желтоқсанда немесе осы күнге дейін аяқталатын аралық кезеңдерге қатысты қолданылмайды.

Қор қызметі Қазақстан Республикасының аумағында жүзеге асырылатын инвестициялық холдинг болып табылады, онда Pillar II үлгілік қағидалары заңнамалық деңгейде әлі қабылданбаған. Алайда, Қор еншілес компанияларға иелік етеді, олар келесі юрисдикцияларда білдірілген, онда Pillar II типтік ережелері заңнамалық деңгейде қабылданған (немесе негізінен қабылданған) және 2024 жылдан бастап және одан кейін күшіне енеді: Болгария Республикасы, Германия Федеративтік Республикасы, Нидерландтар Корольдігі, Румыния, Швейцария Конфедерациясы, Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Біріккен Корольдігі.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

12 ҚЕХС-ке (IAS) түзетулер - «Халықаралық салық реформасы – Pillar II типтік ережелері» (жалғасы)

Қор заңнамаға Pillar II үлгілік ережелерін енгізуге байланысты туындайтын кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелерін танудан және ашып көрсетуден уақытша босатуды қолданды.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қор қазіргі уақытта сәйкестендірілмеген және ақылға қонымды бағалауға жатпайтын Pillar II типтік ережелері бойынша табыс салығы бойынша әлеуетті тәуекелді бағалау процесінде. Қор бағалау жұмысын жалғастыруда және бағалауды 2024 жылы аяқтауды жоспарлап отыр.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Қордың жеке қаржылық есептілігін шығару күніне шығарылған, бірақ күшіне енбеген жаңа және өзгертілген стандарттар мен түсіндірмелер төменде келтіріледі. Қор жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді олардың күшіне ену күнінен бастап қолдануға ниет білдіріп отыр.

Көрсетілген жаңа стандарттар мен түзетулер жеке қаржылық есептілікке айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтіледі:

- *«Қаржылық міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктеу»* - 1 БЕХС-ке (IAS) түзету;
- *«Кері жалдау арқылы сату кезінде жалдау міндеттемелері»* - 16 ҚЕХС-ке (IFRS) түзетулер.
- *7 ҚЕХС-ке (IAS) және 7 ҚЕХС-ке (IFRS) түзетулер - «Өнім жеткізушілерді қаржыландыру туралы келісімдер»*
- *«Валюта бағамдары өзгеруінің салдары: айырбастау мүмкіндігінің болмауы»* 21 ҚЕХС-ке (IAS) түзетулер

Қор шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген қандай да бір басқа стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданбайды.

Қор, егер бұл қажет болса, келешек кезеңдерде практикалық сипаттағы жеңілдіктерді қолдануға ниетті.

Еншілес ұйымдарға, бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар

Қордың еншілес ұйымдарға, бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар құнсыздануды шегере отырып, бастапқы құны бойынша ескеріледі.

Еншілес ұйымдар – бұл Қор бақылайтын кәсіпорындар. Бақылау, егер Қордың инвестициялардан ауыспалы қайтарымдылыққа құқығы бола немесе оның өзгеруіне байланысты тәуекелге ұшыраса және инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктері салдарынан осы қайтарымға ықпал ете алған жағдайда жүзеге асырылады. Атап айтқанда, Қор тек егер келесі талаптар орындалса ғана, инвестициялар объектісін бақылайды:

- Қордың инвестициялар нысанына қатысты өкілеттіктерінің болуы (яғни, инвестициялар нысанының тиісті қызметін ағымдағы басқару мүмкіндігін қамтамасыз ететін қолдағы құқықтар);
- Қордың инвестициялардан ауыспалы қайтарымдылыққа құқығы болған немесе оның өзгеруіне байланысты тәуекелге ұшыраған;
- Қордың инвестициялардан ауыспалы қайтарымдылыққа ықпал ету мақсатында инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін пайдалану мүмкіндігі болған жағдайда Топ инвестициялар объектісін ғана бақылайды.

Қордың инвестициялар объектілеріне қатысты дауыстың көпшілігіне қарағанда аз дауыс беру құқығы немесе ұқсас құқықтар болған кезде, Қор осы инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттіктердің болуын бағалау кезінде барлық орынды фактілер мен мән-жайларды ескереді:

- Инвестициялар объектісінде дауыс беру құқықтары бар басқа тұлғалармен келісім;
- Басқа келісімдермен негізделген құқықтар;
- Дауыс беру құқығы және Қорға тиесілі әлеуетті дауыс беру құқықтары.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

---

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**Еншілес ұйымдарға, бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар (жалғасы)**

Егер фактілер мен мән-жайлар үш бақылау құрамдаушының біреуі немесе бірнешеуінің өзгергенін білдірсе, Қор инвестициялар объектісіне қатысты бақылаудың болуын қайтадан талдайды.

Қауымдасқан компания - соған қатысты Қордың айтарлықтай ықпалы бар компания. Айтарлықтай ықпал – инвестициялар объектісінің қаржылық және операциялық саясатына қатысты шешімдерді қабылдауға қатысу өкілеттіктері, бірақ мұндай саясатқа қатысты бақылау немесе бірлескен бақылау.

Бірлескен кәсіпорын – бірлескен қызмет туралы келісім, әрі соған сай келісімге қатысты бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптардың бірлескен кәсіпорынның таза активтеріне құқықтары бар. Бірлескен бақылау – бұл шартпен негізделген бақылауды бірлесіп жүзеге асыру, әрі ол тек маңызды қызметке қатысты шешімдердің қабылдануы бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптардың бірауызды келісімін қажет еткен жағдайларда ғана орын алады.

Айтарлықтай ықпалдың немесе бірлескен бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас келеді.

Еншілес ұйымдарға, бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялардың есептен шығарылуы

Еншілес ұйымдарға, бірлескен кәсіпорындарға және қауымдасқан компанияларға инвестициялардың есептен шығуы немесе ішінара есептен шығуы Қордың жеке қаржылық есептілігінде баланстық құны бойынша есептен шығарудың үлесіне пропорционалды түрде көрсетіледі.

Қаржы активтері***Бастапқы тану және бағалау***

Қаржы активтері алғаш рет танылғанда кейіннен амортизацияланған құны бойынша, басқа да жиынтық кіріс (БЖКӨК) арқылы әділ құны бойынша және пайда немесе зиян арқылы әділ құны (ПЗӨК) бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Қаржы активтерінің бастапқыда танылған кездегі жіктелуі келісімшартта көзделген қаржы активі мен Қор бұл активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель бойынша ақша ағындарының сипаттамаларына тәуелді болады. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Қор іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Қор қаржы активтерін бастапқыда пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржы активтері жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Қор іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешек 15 ҚЕХС-ке (IFRS) сәйкес айқындалған мәміленің бағасы бойынша айқындалады.

Қаржы активін амортизацияланған құны бойынша немесе БЖКӨК бойынша жіктеу және бағалау үшін осы активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана» болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздеуі қажет. Мұндай бағалау SPPI-тест деп аталады және әрбір құралдың деңгейінде жасалады. «Ақша ағындары» критерийіне жауап бермейтін қаржы активтері, ақша ағындары бизнес-модельге қарамастан ПЗАӨК бойынша бағаланады деп жіктеледі.

Қор қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-модель ақша ағындарын әкелу мақсатында Қор өзінің қаржы активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алудың, қаржы активтерін сатудың немесе екеуінің де салдары болатындығын айқындайды.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта (стандартты талаптарда жасалатын сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық операциялар ол жасалған күнге, яғни Қор активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

---

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**Қаржы активтері (жалғасы)***Кейінгі бағалау*

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері үш санатқа жіктеледі:

- Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- Жинақталған пайда мен зияндарды кейіннен қайта жіктей отырып басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Қор қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды, егер келесі талаптардың екеуі де орындалса:

- Қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты қаржы активтерін шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстау болып табылады; және
- Қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе зиян активтің мойындалуы тоқтаған, ол түрлендірілген немесе құнсызданған жағдайда пайданың немесе зиянның құрамында танылады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Қор сауда және басқа да дебиторлық берешекті, байланысты тараптарға берілген қарыздар мен банк салымдарын жатқызады.

Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері

Қор қаржы активтерін басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағалайды, егер мына екі критерий сақталған болса:

- Бизнес-модельдің мақсаты барлық шарттық ақша ағындарын алу үшін, сол сияқты қаржы активін сату арқылы қаржы активін ұстап қалу болып табылады; және
- Шарттық ақша ағындары тек пайыздық сыйақы мен негізгі борыш бойынша төлемдермен ғана білдірілген. Сыйақы ақшаның уақытша құны мен белгілі бір уақыт кезеңінде өтелуге жататын негізгі борышпен байланысты несиелік тәуекел үшін ақы төлеуді білдіреді.

Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтеріне негізінен үшінші және байланысты тараптардың борыштық бағалы қағаздары жатады.

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері

ПЗАӘҚ бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Қор байланысты тараптарға берген және әділ құны бойынша міндетті түрде бағаланатын басқа да қаржы активтерінің құрамына қосылған туынды қаржы құралдары мен купондық облигацияларды қамтитын кейбір қарыздар жатады. Солар бойынша ақша ағындары борыштың негізгі сомасының және пайыздардың есебінен тек төлемдер болып табылмайтын қаржы активтері пайдаланылатын бизнес-модельге қарамастан ПЗАӘҚ бойынша жіктеледі және бағаланады. Борыштық құралдарды амортизацияланған құны немесе БЖКӘҚ бойынша жоғарыда сипатталғандай жіктеуге арналған критерийлерге қарамастан, борыштық құралдар бастапқыда танылған кезінде, егер осы сияқты жіктеу есептегі сәйкессіздікті жойса немесе айтарлықтай азайтса, ПЗАӘҚ бойынша ескерілетін ретінде жіктелуі мүмкін.

ПЗАӘҚ бойынша бағаланатын қаржы активтері қаржылық жағдай туралы жеке есепте әділ құны бойынша ескеріледі, ал олардың әділ құнының таза өзгеруі жиынтық кіріс туралы жеке есепте танылады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

---

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**Қаржы активтері (жалғасы)*****Қаржы активтерінің құнсыздануы***

Қор пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борыштық қаржы активтеріне қатысты күтілетін несиелік зиянды (КНЗ) бағалау резервін мойындайды.

КНЗ шартқа сәйкес Қорға тиесілі болатын ақша ағындары мен Қор бұл актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемеге шамамен тең болатын мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған алуды күтіп отырған барлық ақша ағындарының арасындағы айырма ретінде есептеледі.

Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын несие сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

КНЗ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап несие тәуекелі айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық КНЗ) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін несиелік зиянға қатысты зиянды бағалау резерві құрылады. Солар бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралдары үшін несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғайған дефолттың орын алу мерзімдеріне қарамастан (бүкіл мерзім үшін КНЗ) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін несиелік зиянға қатысты залалға бағалау резерві құрылады.

Сауда және басқа да дебиторлық берешекке қатысты Қор КНЗ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Тиісінше, Қор несие тәуекелінің өзгерістерін қадағаламайды, ал оның орнына әрбір есепті күнге бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиянға тең сомада зиянды бағалау резервін мойындайды. Қор қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды ескере отырып түзетілген несиелік зиянның пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Егер шартта көзделген төлемдердің мерзімі 90 күнге өтіп кетсе, Қор қаржы активі бойынша дефолт болды деп есептейді. Дегенмен, белгілі бір жағдайларда Қор, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат Қор ұстап қалатын несие сапасын арттыру тетіктерін ескерместен, Қордың шартта көзделген қалған төлемдердің барлық сомасын алатындығына нұсқаса, қаржы активі бойынша дефолт болды деген қорытындыға келе алады. Егер Қордың шартта көзделген ақша ағындарының өтелуіне қатысты негізделген үміттері болмаса, қаржы активі есептен шығарылады.

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламаларына кассадағы қолма-қол ақша, талап еткенге дейінгі салымдарда орналасқан қаражат, бастапқы өтеу мерзімі 3 (үш) айдан артық болмайтын басқа да қысқа мерзімді өтімділігі жоғары инвестициялар жатады.

Қаржылық міндеттемелер***Бастапқы тану және бағалау***

9 ҚЕХС қолданылу саласында тұрған қаржылық міндеттемелер тиісінше пайда немесе зиян арқылы әділ құн бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер немесе несиелер мен қарыз алулар ретінде жіктеледі. Қор өзінің қаржылық міндеттемелерін оларды бастапқы мойындау кезінде жіктейді.

Қаржылық міндеттемелер бастапқыда қарыздар мен несиелер болған жағдайда мәміле бойынша солармен тікелей байланысты шығындарға ұлғайтылған әділ құны бойынша мойындалады. Қордың қаржылық міндеттемелері сауда және өзге де кредиторлық берешекті, алынған қарыздарды, Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздарын, қаржылық кепілдік шарттарын және өзге де міндеттемелерді қамтиды.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

---

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)***Кейінгі бағалау (жалғасы)*

Қаржылық міндеттемелерді одан кейінгі бағалау олардың жіктелуіне былайша тәуелді болады:

Қарыздар және Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары

Бастапқыда танылғаннан кейін пайыздық несилер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар, оларды тануды тоқтатқанда, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану арқылы амортизацияның есептелуіне қарай жиынтық кіріс туралы жеке есепте танылады. Амортизацияланған құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлемені амортизациялау жиынтық кіріс туралы жеке есептегі пайыздық шығыстардың құрамына кіреді.

Шығарылған қаржы құралдары немесе олардың құрамдауыштары, егер шарттық келісімнің нәтижесінде Қордың не ақшалай қаражатты немесе өзге де қаржылық активтерді жеткізу міндеттемесі, не тіркелген ақшалай қаражаттың немесе басқа да қаржылық активтердің тіркелген сомасын тіркелген меншікті үлестік құралдар санына айырбастауға қарағанда, міндеттемені өзгеше түрде орындау міндеттемесі болса, олар міндеттемелер ретінде жіктеледі. Мұндай құралдар қарыздарды және мәмілеге тікелей байланысты шығындарды шегергендегі алынған қаражаттың әділ құны бойынша бастапқыда ескерілген кредиттік мекемелерден алынған Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздарын қамтиды. Кейіннен, алынған қаражат амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі, және алынған қаражаттың таза шамасы мен өтеу құны арасындағы тиісті айырмашылық тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып қарыз беру кезеңіндегі жиынтық кіріс туралы жеке есепте танылады. Егер Қор өзінің меншікті борыштық міндеттемесін сатып алса, онда ол қаржылық жағдай туралы жеке есептен шығарылады, ал міндеттеменің баланстық құны мен мәміле бойынша төленген өтелім арасындағы айырмашылық пайыздық кірістерге қосылады.

Шығарылған борыштық бағалы қағаздар

Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бухгалтерлік есепте қарыздардың қағидаттары сияқты, Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары да көрсетілетін Қордың айналымға шығарылған облигацияларында берілген.

Қаржылық кепілдік шарттары

Қор шығарған қаржылық кепілдік шарттары борыштық құралдың талаптарына сәйкес белгілі бір борышкердің уақтылы төлемді жүзеге асыра алмауы салдарынан осы шарттың иесіне келтірілген шығындарды өтеу үшін төлем жүргізуді талап ететін шарттарды білдіреді. Қаржылық кепілдік шарттары бастапқыда кепілдіктің шығуымен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындарды ескере отырып әділ құны бойынша міндеттеме ретінде мойындалады. Кейіннен, міндеттеме келесі өлшемдердің ең үлкені бойынша бағаланады: залалға бағалау резервінің сомалары мен жинақталған амортизацияны шегере отырып міндеттеменің танылған сомасы.

Қаржылық міндеттемені тануды тоқтату

Қаржылық міндеттеменің танылуы, егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса, немесе оның әрекет ету мерзімі аяқталған жағдайда тоқтатылады.

Егер қолданыстағы қаржылық міндеттеме дәл сол кредитордың алдында едәуір ерекшеленетін талаптарда басқа міндеттемеге ауыстырылса немесе егер қолданыстағы міндеттеменің талаптары едәуір өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгеріс бастапқы міндеттеменің танылуын тоқтату ретінде және жаңа міндеттемені танудың басталуы ретінде ескеріледі, ал олардың ағымдағы құнындағы айырмасы пайда мен зиянда танылады.

Кірістер мен шығыстарды тану

Кірістер Қор операциямен байланысты экономикалық пайданы алатын ықтималдық бар болған кезде танылады және кіріс сомасы дұрыс белгіленуі мүмкін.

Шығыстар пайда болу сәтіне танылады және олар есептеу әдісінің негізіне жатқызылған сол кезеңде жеке қаржылық есептілікте көрсетіледі.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

---

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**Кірістер мен шығыстарды тану (жалғасы)***Пайыздық және қаржылық кірістер мен шығыстар*

Мақсатқа қол жеткізу, міндеттерді орындау және Қордың негізгі қызметін жүзеге асыру шеңберінде берілген және алынған барлық қаржы құралдары бойынша пайыздық кірістер мен шығыстар пайыздық кірістер мен шығыстар құрамында ашылады. Қордың негізгі қызметіне жатпайтын барлық басқа пайыздық кірістер мен шығыстар қаржылық кірістер мен шығыстарда ашылады. Қаржылық кіріске ағымдағы банктік шоттар, банктік депозиттер, қаржылық кепілдіктер, «репо» операциялары және ҚР Ұлттық Банкінің ноттары бойынша сыйақылар және басқалар кіреді. Қаржылық шығыстарға алынған қарыздар бойынша дисконттың амортизациясы, ішкі және сыртқы нарықта тартылған қарыз қаражаттарын тартуға және оларға қызмет көрсетуге байланысты шығыстар, оның ішінде пайыздар бойынша шығыстар және өзге де ұқсас шығыстар жатады.

Пайыздық және қаржылық кірістер мен шығыстар пайыздың тиімді мөлшерлемесі әдісін пайдалана отырып танылады. Осы мөлшерлеме бойынша дисконттау кезінде күтілетін болашақтағы ақшалай төлемдер немесе қаржы құралын пайдаланудың болжамды мерзімі ішіндегі немесе өте қысқа уақыт кезеңі ішіндегі түсімдер, олар қолданылатын жерде бұл қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнына дәлме-дәл келтіріледі. Есептеу кезінде қаржылық құрал бойынша барлық шарттық талаптар (мысалы, мерзімінен бұрын өтеу құқығы) және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын құралға тікелей байланысты комиссиялық немесе қосымша шығыстар ескеріледі, бірақ несиелер бойынша болашақ шығыстар ескерілмейді.

Қор төлемдердің немесе түсімдердің бағаларын қайта қарастырған жағдайда, қаржы активінің немесе қаржылық міндеттеменің баланстық құны түзетіледі. Түзетілген баланстық құн бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме негізінде есептеледі, ал баланстық құнның өзгерісі пайыздық немесе қаржылық кірістер мен шығыстар ретінде бейнеленеді.

Құнсыздану салдарынан жеке қаржылық есептілікте көрсетілген қаржылық активтің немесе ұқсас қаржылық активтер тобының құны төмендеген жағдайда, пайыздық кірістер жаңа баланстық құн негізінде бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша танылуын жалғастырады.

Дивидендтер

Дивидендтер бойынша кіріс Қордың төлем алу құқығы белгіленген жағдайда танылады.

Табыс салығы

Бір жылғы табыс салығы ағымдағы және кейінге қалдырылған салықты қамтиды. Табыс салығы ол өз капиталына тікелей жатқызылған баптарға жататын жағдайларды қоспағанда, жиынтық кіріс туралы есепте көрсетіледі және бұл жағдайда ол капиталда танылады.

Табыс салығы бойынша ағымдағы шығыстар бір жылдағы салық салынатын пайда бойынша төленетін, күтілетін салықтарды және өткен жылдарға қатысты төленетін салыққа қатысы бар кез келген түзетулерді білдіреді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер баланстық әдісті пайдалана отырып, барлық уақытша айырмашылықтарына қатысты есептеледі.

Кейінге қалдырылған салықтар компаниялардың бірігуі болып табылмайтын және оны жасау сәтінде бухгалтерлік кіріске немесе салық салынатын пайда мен зиянға әсерін тигізбейтін мәміле бойынша гудвилді, активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде кейінге қалдырылған табыс салығы пайда болған жағдайды қоспағанда, жеке қаржылық есепте активтер мен міндеттемелердің салықтық базасы және олардың баланстық құны арасындағы барлық уақытша айырмашылықтар бойынша айқындалады.

Кейінге қалдырылған салық активі шегерілетін уақытша айырмашылықтар сомасына төмендетілуі мүмкін салық салынатын пайданы алудың елеулі ықтималдылығы дәрежесінде ғана танылады. Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері мен активтері есепті күнге қолданылып жүрген немесе жарияланған (іс жүзінде қабылданған) салық мөлшерлемелері негізінде қолданылуы активті өткізу немесе міндеттемені өтеу кезеңінде күтілетін салық мөлшерлемелері бойынша есептеледі.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

---

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)**Капитал***Жарғылық капитал*

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Кәсіпорындарды біріктіру жағдайларын қоспағанда, жаңа акцияларды шығаруға тікелей байланысты үшінші тараптарға қызметтеріне ақы төлеу шығындары осы эмиссия нәтижесінде алынған соманы төмендету ретінде капиталдың құрамында көрсетіледі. Шығарылған акциялардың номиналды құнының үстінен алынған қаражаттың әділ құнынан асып кеткен сома бөлінбеген пайдаға жатады.

Дивидендтер

Дивидендтер есепті мерзімге дейін жарияланған жағдайда ғана міндеттемелер ретінде танылады және есепті мерзімдегі капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шығаруға жеке қаржылық есептілікті бекіту күніне дейін ұсынылса немесе жарияланса, жеке қаржылық есептілікте ашылып көрсетіледі.

Акционерге басқа да бөлу

Бөлінбеген пайданың азаюы ретінде танылатын Акционерге басқа да бөлу болған шығындармен немесе активтердің акционер бұйрығымен бөлумен білдірілген, оған қоса негізгі құралдар объектілері, басқа кәсіпорынға қатысу үлестері, басқа да шығу топтары, ақша қаражаты және Қордың есеп саясатының анықтамасына сай басқа да активтер жатады.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп

Ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есепті жасау мақсатында Қор тікелей әдісті қолданады.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп операциялық, инвестициялық немесе қаржылық қызмет бойынша жіктей отырып, кезең ішіндегі ақша қаражаты мен оның баламаларының ағындарын (ағып келуі мен ағып кетуін) білдіреді.

Еншілес ұйымдардың дивидендтері операциялық қызметтің ағындары ретінде жіктеледі, ал бірлескен кәсіпорындар мен қауымдастырылған компаниялардың дивидендтері инвестициялық қызметтің ағындары ретінде жіктеледі.

Еншілес және өзге де ұйымдарға берілген қарыздарды беру және қайтару, осындай ұйымдардан борыштық құралдарды сатып алу және өтеу Қордың негізгі қызметімен байланысты және операциялық қызмет құрамында ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есепте жіктелетіндерді қоспағанда, инвестициялық қызметтен түсетін ағындар ретінде жіктеледі.

Қаржы қызметі - Қордың негізгі қызметі шеңберінде жүзеге асырылатын операцияларды, оның ішінде нысаналы қаржыландыруды алуды және кейіннен қаржыландыруды беруді қоспағанда, Қордың мұқтаждарына сатып алынған Қордың капиталы мен қарыздарының мөлшері мен құрамындағы өзгерістерге әкеп соғатын, ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есепте операциялық қызмет ретінде жіктелетін қызмет.

Қор еншілес ұйымдағы меншік үлесінің өзгеруі нәтижесінде пайда болатын ақша ағындарын жіктейді, бұл ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есепте қаржылық қызмет құрамында бақылаудан айырылып қалуға әкеп соқтырмайды.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР

Қордың жеке қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан жеке қаржылық есептілікте көрсетілген кірістер, шығыстар, активтер мен міндеттемелер сомасына, сондай-ақ есепті күнде шартты міндеттемелер мен активтер туралы ақпаратты ашуға ықпал ететін пайымдаулар шығаруды, бағалау мәндері мен жол берулерді айқындауды талап етеді. Алайда осы жол берулер мен бағалау мәндеріне қатысты белгісіздік болашақта осыған ұқсас жол берулер мен бағалаулар жасауға қатысты активтің немесе міндеттеменің баланстық құнына елеулі түзетулерді талап ететін нәтижелерге алып келуі мүмкін.

Келесі қаржы жылының ішінде активтер мен міндеттемелердің баланстық құнында елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін есепті күнге келешек туралы негізгі жорамалдар мен белгісіздік пайымдауларының басқа да негізгі дерек көздері төменде қарастырылады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)****Қаржы құралдарының әділ құны**

Қаржылық жағдай туралы жеке есепте танылған қаржы құралдарының және қаржы міндеттемелерінің әділ құны осы активті нарықтар негізінде анықталмайтын жағдайларда, ол дисконтталған ақша ағындарының моделін қоса алғанда, бағалау әдістерін пайдалана отырып, анықталады. Мүмкіндігіне қарай осы модельдер үшін бастапқы деректер ретінде алайда, бұл іс жүзінде жүзеге асыру мүмкін болмаған жағдайларда, бақылаушы нарықтардан түсетін ақпарат пайдаланылады, әділ құнды белгілеу үшін пікірдің белгілі бір үлесі талап етіледі. Пікірлер өтімділік тәуекелі, несиелік тәуекел және өзгермелілік сияқты осындай бастапқы деректерді есепке алынуын қамтиды. Осы факторларға қатысты болжамдарға өзгерістер жеке қаржылық есептілікте көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнына әсер етуі мүмкін.

Салық салу

Салық тәуекелдерін бағалау кезінде басшылық, Қор дауласпайтын немесе егер қосымша салықтарды салық органдары есептейтін болса, ол ойдағыдай шағымдана алады деп есептемейтін салық заңнамасын сақтамаудың белгілі салаларын ықтимал міндеттемелері ретінде қарастырады. Мұндай анықтау елеулі пайымдауларды жасауды талап етеді және салық заңнамасы мен нормативтік құқықтық актілердегі өзгерістер, салық салу талаптарына түзетулер, салық талқылауларынан өзі күтетін шешімдер бойынша болжамды нәтижелерді және сәйкестікті тексеруге салық органдары жүзеге асыратын ағымдағы нәтижені анықтау нәтижесінде өзгеруі мүмкін.

Кейінге қалдырылған салық активтері

Кейінге қалдырылған салық активтері барлық резервтер мен салық салынатын уақытша айырмашылықтарға және осындай шығыстардың коммерциялық сипатына, сондай-ақ салықтық жоспарлау стратегиясын табысты қолдануға негіздеу ықтималдығы бар дәрежеде өзге де міндеттемелер бойынша танылды. 2023 жылғы 31 желтоқсанда кейінге қалдырылған салық активтерінің танылмаған сомасы 59 миллион теңгеге (2022 жылғы 31 желтоқсанға: 1.676 миллион теңге) тең болды (24-ескерпне).

Күтілетін несиелік зиянды бағалау

9 ҚЕХС-ке (IFRS) сай қаржы активтерінің барлық санаттары бойынша залалды бағалау пайымдауды қолдануды қажет етеді, атап айтқанда, құнсыздану залалын айқындау және несиелік тәуекелдің едәуір ұлғаюын бағалау кезінде келешек ақша ағындарының көлемі мен пайда болу мерзімдерін және қамтамасыз ету құнын бағалау қажет. Мұндай есепті бағалаулар бірқатар факторларға байланысты болады, солардағы өзгерістер құнсызданудың бағалау резервтерінің түрлі сомаларына әкеп соқтыра алады. Қордың КНЗ есептеулері ауыспалы бастапқы деректер мен олардың өзара тәуелділіктерін таңдауға қатысты бірқатар базалық жорамалдар кіретін күрделі модельдердің нәтижесі болып табылады. Пайымдаулар мен есепті бағалаулар болып есептелетін КНЗ есептеу модельдерінің элементтеріне келесілер жатады:

- Қор дефолт ықтималдылығын (PD) айқындау үшін пайдаланатын ішкі кредиттік рейтингіні тағайындау жүйесі;
- Солар бойынша КНЗ топшілік негізде бағаланғанда қаржы активтерін топтарға біріктіру;
- КНЗ-ны есептеу модельдерін әзірлеу, оған қоса түрлі формулалар және бастапқы деректерді таңдау;
- Макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық деректер арасындағы өзара байланыстарды айқындау, мысалы, бір жылға шегіне отырып мұнай бағасын, сондай-ақ дефолт ықтималдылығының (PD) көрсеткіштеріне, дефолт тәуекеліне ұшырайтын көлемге (EAD) және дефолт кезінде шығындар деңгейіне (LGD) әсері.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)****Еншілес ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялардың құнсыздануы**

Қор әрбір есепті күнге еншілес ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялардың баланстық құнының құнсыздану индикаторларының болуын тексереді. Егер мұндай индикаторлар болса, активтердің өтелетін құны бағаланады және активтердің баланстық құнымен салыстырылады. Егер баланстық құн активтердің өтелетін құнынан асатын болса, құнсыздану мойындалады. Өтелетін құн қос мәннің ең үлкені ретінде айқындалады: өткізуге шығатын шығыстарды және пайдалану құндылығын шегере отырып активтердің әділ құны. Пайдаланудан болған құндылықты бағалау кезінде, есепті келешек ақша ағындары ақшаның және активтерге тән тәуекелдердің уақытша құнының Қор Басшылығының пікірінше ағымдағы нарықтық бағалауын көрсететін капиталдың орташа алынған құнының базасында есептелген (WACC) салық салынғанға дейінгі дисконт мөлшерлемесін пайдалана отырып, олардың ағымдағы құнына дейін дисконтталады. Бағаланған өтелетін құндағы өзгеріс қосымша құнсыздануға немесе оның келешек кезеңдерде қалпына келтірілуіне әкеліп соқтыруы мүмкін.

«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ-на (бұдан әрі -«ҚТЖ») салынған инвестициялардың құнсыздануы

Активтердің құнсыздану белгілері болуының айқындалуы теміржол индустриясының күтілетін өсіміндегі өзгеріс, болжамды ақша ағындары, келешекте қаржыландырудың қолжетімділігінің өзгеруі; технологиялық ескіру, қызметтерді көрсетудің тоқтатылуы, орнын ауыстыруға ағымдағы шығындар және талаптардың басқа да өзгерістері сияқты көптеген факторларға негізделеді.

Қор басшылығы ҚТЖ-дағы инвестициялардың құнсыздану индикаторларын саралады. Жасалған талдаудың негізінде ҚТЖ-ға салынған инвестициялардың баланстық құны 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚТЖ-ның таза активтерінен жоғары болды.

ҚТЖ-ға салынған инвестициялардың құнсыздану индикаторларының болуына орай Қор 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құнсыздануға тест өткізді. ҚТЖ-ға салынған инвестициялардың өтелетін құны пайдалану құндылығының әдісі негізінде айқындалды.

Ақша ағындарын бағалауға көптеген субъективті факторлар қосылған, оның ішінде ең үздік қолжетімді дәлелдерді пайдалана отырып, операциялық және қаржылық.

Тест кезінде пайдаланылған операциялық жорамалдар тасымалдаудың барынша ықтимал көлемдерін, оның ішінде сұраныстың жоспарланған көлемінің және транзиттік қатынаста жүк тасымалы өсімінің тарихи серпінділігінің негізінде, стратегиялық мақсаттарға қолжеткізу құралы болып табылатын ҚТЖ-ның бекітілген бизнес-жоспарының негізінде транзит көлемін көрсетеді.

Қаржылық жорамалдарға тарифтердің болжамды деңгейімен және өсуімен, ұсынылатын жеңілдіктермен, сондай-ақ теңгенің швейцария франкісіне қатысты болжамды бағамымен байланысты едәуір бағалаулар жатады. Есептеулерде пайдаланылған шешуші ұзақ мерзімді жорамалдар 3,58% (2022 жылғы 31 желтоқсан: 4,00%) өсімнің жыл сайынғы үрдісі мен 14,07% (2022 жылғы 31 желтоқсан: 12,36%) мөлшерінде АҚШ долларында дисконттау мөлшерлемесі қолданылды.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың инвестицияларын пайдалану құндылығын есептеудің негізінде құнсыздану анықталған жоқ. Бұл ретте пайдалану құндылығының есебі келесі жорамалдарға сезімтал келеді:

- Транзиттік ара қатынаста жүк тасымалының көлемдеріне;
- Кірістілік мөлшерлемесі, оған қоса тарифтердің өсуі, тасымалданатын жүк түрлері, жүк тасымалдауының қашықтығы; және
- Дисконттау мөлшерлемесіне (wacc).

Қор сезімталдылықты талдап, қалған жеке және өзгермейтін параметрлердегі шешуші жорамалдардағы өзгерістер кезінде құнсыздану болмайды:

- *Өсу қарқыны* - өсу қарқынының 3,58%-дан 2,1%-ға дейін төмендеуі;
- *Дисконттау мөлшерлемесі (WACC)* – дисконттау мөлшерлемесінің 14,07%-дан 17,88%-ға дейін ұлғаюы.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)****Еншілес ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялардың құнсыздануы (жалғасы)**

«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ-на (бұдан әрі - «ҚТЖ») салынған инвестициялардың құнсыздануы (жалғасы)

Дегенмен, жоғарыда аталған шешуші жорамалдардың әрқайсысы едәуір өзгерген кезде немесе бірнеше фактордың бірмезгілде негативті ықпалы кезінде, Қор инвестицияларының баланстық құны олардың өтелетін құнынан жоғары болып қалуы мүмкін, бұл құнсыздануды келешекте мойындау қажеттілігіне әкеп соқтыра алады.

«АстанаГазКМГ» АҚ-на (бұдан әрі - «АстанаГаз») салынған инвестициялардың құнсыздануы

Қор басшылығы АстанаГаз-дағы инвестициялардың құнсыздану индикаторларын саралады. Жасалған талдаудың негізінде АстанаГаз-ға салынған инвестициялардың баланстық құны 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша АстанаГаз-дың таза активтерінен жоғары болды.

АстанаГаз-ға салынған инвестициялардың құнсыздану индикаторларының болуына орай Қор 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құнсыздануға тест өткізді. АстанаГаз-ға салынған инвестициялардың өтелетін құны пайдалану құндылығының әдісі негізінде айқындалды. Пайдалану құндылығы «Сарыарқа» магистральдық газ құбырының терминалды құнының (пост болжамды кезеңде) келтірілген құны ретінде бағаланды. Терминалды құнның есептелуі «Сарыарқа» магистральдық газ құбыры модельдеудің барлық кезеңінде, постболжамды кезеңді қоса, АстанаГаз-дың меншігінде болады деген жорамалдың негізінде қалыптастырылды, бұл компанияға оны АстанаГаз акционерлерін қанағаттандыратын талаптарда 2033 жылдан кейін, яғни жалдау төлемдері негізінен қарыздарға қызмет көрсетуге жұмсалатын кезеңнен кейін жалға беруді жалғастыруға мүмкіндік береді.

Есептеу кезінде 9,40% (2022 жылғы 31 желтоқсан: 13,00%) дисконттау мөлшерлемесі (WACC) пайдаланылды. Бұл талдаудың нәтижесінде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құнсыздану анықталмады. WACC мөлшерлемесінің 3%-ға ұлғаюы Қор инвестицияларының баланстық құны олардың өтелетін құнынан жоғары болуына әкеп соқтыра алады, бұл құнсыздануды келешекте мойындау қажеттілігіне әкеп соқтыра алады.

«Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС-ке (бұдан әрі - «Samruk-Kazyna Ondeu») салынған инвестициялардың құнсыздануы

Қор басшылығы Samruk-Kazyna Ondeu-дегі инвестициялардың құнсыздану индикаторларын саралады. Жасалған талдаудың негізінде Samruk-Kazyna Ondeu-ге салынған инвестициялардың баланстық құны 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Samruk-Kazyna Ondeu-дің таза активтерінен жоғары болды.

Samruk-Kazyna Ondeu-ге салынған инвестициялардың құнсыздану индикаторларының болуына орай Қор 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құнсыздануға тест өткізді. Samruk-Kazyna Ondeu-ге салынған инвестициялардың өтелетін құны пайдалану құндылығының әдісі айқындалды. Құнсыздану тестісіндегі шешуші жорамалдар тарифтердің болжамдары, 2,4% өсімнің жыл сайынғы үрдісі мен 12,30% мөлшеріндегі дисконттау мөлшерлемесі қолданылды.

2023 жылғы 31 желтоқсанға инвестициялардың өтелетін құнын бағалау нәтижесінде, құнсыздану анықталды және Қор 91.061 миллион теңге мөлшеріндегі еншілес ұйымдарға инвестициялардың құнсыздануынан болған залалды жиынтық кіріс туралы жеке есепте таныды (2022 жылғы 31 желтоқсан: 216.396 миллион теңге мөлшерінде инвестициялардың құнсыздануынан болған залал) (5-ескертпе).

Дисконттау мөлшерлемесінің 1,0%-дан артық ұлғаюы 26.088 миллион теңге мөлшерінде қосымша құнсызданудың есептелуіне әкеп соқтырады. Өсімнің ұзақ мерзімді үрдісінің 1,40%-дан артық төмендеуі 2.825 миллион теңге мөлшерінде қосымша құнсызданудың есептелуіне әкеп соқтырады.

«Қазпошта» АҚ-на (бұдан әрі - «Қазпошта») салынған инвестициялардың құнсыздануы

Қор басшылығы Қазпоштадағы инвестициялардың құнсыздану индикаторларын саралады. Жасалған талдаудың негізінде Қазпоштаға салынған инвестициялардың баланстық құны 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қазпоштаның таза активтерінен жоғары болды.

«Қазпошта» АҚ-на салынған инвестициялардың құнсыздану индикаторларының болуына орай Қор 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құнсыздануға тест өткізді. «Қазпошта» АҚ-на салынған инвестициялардың өтелетін құны пайдалану құндылығының әдісі негізінде айқындалды.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)****Еншілес ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялардың құнсыздануы (жалғасы)**

«Қазпошта» АҚ-на (бұдан әрі – «Қазпошта») салынған инвестициялардың құнсыздануы (жалғасы)

Ақша ағындарын бағалауға көптеген субъективті факторлар қосылған, оның ішінде ең үздік қолжетімді дәлелдерді пайдалана отырып, операциялық және қаржылық.

Тест кезінде пайдаланылған операциялық жорамалдар стратегиялық мақсаттарға қол жеткізудің құралы болып табылатын «Қазпошта» АҚ-ның бекітілген бизнес-жоспарының негізінде пошта қызметтерінің барынша ықтимал көлемдерін көрсетеді.

Қаржы жорамалдарына болжамды деңгеймен және тарифтердің өсуімен, берілетін жеңілдіктермен байланысты едәуір бағалаулар жатады. Есептеулерде пайдаланылған шешуші ұзақ мерзімді жорамалдар 4,5% (2022 жылғы 31 желтоқсан: 4,5%) өсімнің жыл сайынғы үрдісі мен 13,68% (2022 жылғы 31 желтоқсан: 14,26%) мөлшерінде АҚШ долларында дисконттау мөлшерлемесі қолданылды.

Инвестицияның өтелетін құнын бағалаудың нәтижесінде 2023 жылғы 31 желтоқсанға құнсыздану анықталмады.

Қор сезімталдылықты талдап, қалған жеке және өзгермейтін параметрлердегі шешуші жорамалдардағы өзгерістер кезінде құнсыздану болмайды:

- *Өсу қарқыны* - өсу қарқынының 4,5%-дан 3,5%-ға дейін төмендеуі;
- *Дисконттау мөлшерлемесі (WACC)* – дисконттау мөлшерлемесінің 13,68%-дан 16,68%-ға дейін ұлғаюы.

Дегенмен, жоғарыда аталған шешуші жорамалдардың әрқайсысы едәуір өзгерген кезде немесе бірнеше фактордың бірмезгілде негативті ықпалы кезінде, Қор инвестицияларының баланстық құны олардың өтелетін құнынан жоғары болып қалуы мүмкін, бұл құнсыздануды келешекте мойындау қажеттілігіне әкеп соқтыра алады.

«Самұрық - Қазына Инвест» ЖШС (бұдан әрі - «СҚИ») инвестицияларының құнсыздануы

Қор басшылығы «СҚИ»-дегі инвестициялардың құнсыздану индикаторларын саралады. Жасалған талдаудың негізінде «СҚИ»-ға салынған инвестициялардың баланстық құны 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «СҚИ»-дың таза активтерінен жоғары болды.

«СҚИ»-ге салынған инвестициялардың құнсыздану индикаторының болуына орай Қор 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құнсыздануға тест өткізді. «СҚИ»-ге салынған инвестициялардың өтелетін құны пайдалану құндылығының әдісі негізінде айқындалды.

Құнсыздануға арналған тесттің қаржылық моделіндегі болжамды ақша ағындары жобалау компанияларының бағалау деректеріне, «СҚИ» портфельдік компанияларының жарғылық капиталына, сондай-ақ «Bolashaq Investments LTD» ЖК нарықтық баға белгілеулеріне және портфельдік инвестицияларына сәйкес Sekerbank T.A.S. листингтік компаниясындағы үлестің құнына негізделеді.

2022 жылғы 31 желтоқсанға инвестициялардың өтелетін құнын бағалау нәтижесінде, құнсыздану анықталды және Қор 16.067 миллион теңге мөлшеріндегі инвестициялардың құнсыздануынан болған залалды таныды (*5-ескертпе*).

«Түркістан ПМУ» ЖШС-не (бұдан әрі – «Түркістан ПМУ») салынған инвестициялардың құнсыздануы

Қор басшылығы Түркістан ПМУ-дағы инвестициялардың құнсыздану индикаторларын саралады. Жасалған талдаудың негізінде Түркістан ПМУ-ге салынған инвестициялардың баланстық құны 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Түркістан ПМУ-дің таза активтерінен жоғары болды.

Түркістан ПМУ-ге салынған инвестициялардың құнсыздану индикаторларының болуына орай Қор 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құнсыздануға тест өткізді. Түркістан ПМУ-ге салынған инвестициялардың өтелетін құны пайдалану құндылығының әдісі негізінде айқындалды.

Ақша ағындарын бағалауға көптеген субъективті факторлар қосылған, оның ішінде ең үздік қолжетімді дәлелдерді пайдалана отырып, операциялық және қаржылық.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

---

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)

Еншілес ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялардың құнсыздануы (жалғасы)

«Түркістан ПМУ» ЖШС-не (бұдан әрі – «Түркістан ПМУ») салынған инвестициялардың құнсыздануы (жалғасы)

Тест кезінде пайдаланылған операциялық жорамалдар стратегиялық мақсаттарға қол жеткізудің құралы болып табылатын Түркістан ПМУ-дің бекітілген бизнес-жоспарының негізінде электр энергиясын сатудың барынша ықтимал көлемдері мен қуаттылығын көрсетеді.

Есептеу кезінде 15,40% дисконттау мөлшерлемесі (WACC) және 2,59%-ға жыл сайынғы өсу қарқыны пайдаланылды. Бұл талдаудың нәтижесінде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құнсыздану анықталмады. WACC мөлшерлемесінің 1,2%-ға ұлғаюы Қор инвестицияларының баланстық құны олардың өтелетін құнынан жоғары болуына әкеп соқтыра алады, бұл құнсыздануды келешекте мойындау қажеттілігіне әкеп соқтыра алады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР**

Келесі кестеде Қордың еншілес ұйымдарына салынған инвестициялар, олардың қызметі, тіркелген елі немесе орналасқан жері, сондай-ақ Қордың бұл ұйымдарға қатысу үлесі көрсетілген:

Миллион теңгемен	Қызметінің түрі	Елі	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан	Мелік ету үлесі	
					2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ	Жолаушылар және жүк тасымалы	Қазақстан	1.815.139	1.612.899	100,00%	100,00%
«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ	Мұнай мен газды барлау, өндіру, қайта өңдеу және тасымалдау	Қазақстан	1.210.033	1.536.365	67,42%	87,42%
«Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС	Химия саласындағы жобаларды әзірлеу және іске асыру	Қазақстан	531.312	465.221	100,00%	100,00%
«Самұрық-Энерго» АҚ	Электр және жылу энергиясын өндіру	Қазақстан	523.555	458.519	100,00%	100,00%
«Тау-кен Самұрық» Ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ	Қатты пайдалы қазбаларды барлау, өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан	303.217	295.764	100,00%	100,00%
«Қазақтелеком» АҚ	Телекоммуникациялар қызметі	Қазақстан	196.750	93.212	80,85%	52,03%
«Электр желілерін басқару жөніндегі қазақстандық компания» АҚ («КЕГОК»)	Электр қуатын тарату	Қазақстан	120.648	120.648	85%	90,00% + 1
«ҚазАтомөнеркәсіп» Ұлттық атом компаниясы» АҚ	Уранды, сирек металдарды шығару және өндіру	Қазақстан	110.608	110.608	75,00%	75,00%
«Түркістан ПМУ» ЖШС	Электр энергиясын беру, бөлу және сату	Қазақстан	99.675	11.790	100,00%	100,00%
«Самұрық-Қазына Инвест» ЖШС	Инвестициялық қызмет	Қазақстан	82.929	78.129	100,00%	100,00%
«Қазпошта» АҚ	Почта және қаржылық қызмет	Қазақстан	59.395	53.745	100,00%	100,00%
«QAZAQ AIR» АҚ	Авиатасымалдаулар	Қазақстан	46.357	46.147	100,00%	100,00%
«АЭС Шүлбі ГЭС» ЖШС	Гидро электр станцияларының электр энергиясын өндіру	Қазақстан	41.238	–	100,00%	–
«Samruk-Kazyna Construction» АҚ	Құрылысты және жылжымайтын мүлікті басқару	Қазақстан	31.849	31.849	100,00%	100,00%
«QazaqGaz» ұлттық компаниясы» АҚ	Табиғи газ бен газ конденсатын барлау, өндіру, тасымалдау, өткізу және сақтау	Қазақстан	30.094	13.179	100,00%	100,00%
«АЭС Өскемен ГЭС» ЖШС	Гидро электр станцияларының электр энергиясын өндіру	Қазақстан	25.284	–	100,00%	–
«Самұрық-Қазына Бизнес Сервис» ЖШС	Трансформацияны іске асыру бойынша сервистік қызметтер, АТ саласында ақпараттық және сервистік қызметтер	Қазақстан	2.692	2.692	100,00%	100,00%
«Қазақстан атом электр станциялары» АҚ	Атом электр станцияларын салу жобаларын іске асыру	Қазақстан	1.882	1.633	100,00%	100,00%
«Самғау» Ғылыми-Технологиялық Бастамалар Орталығы» жеке қоры	Инновациялық технологиялар, жаратылыстану және техникалық ғылымдар саласындағы өзге де зерттеулер мен эксперименттік әзірлемелер	Қазақстан	544	150	100,00%	100,00%
«Самұрық-Қазына Контракт» ЖШС	Сатып алу қызметін ұйымдастыру	Қазақстан	21	21	100,00%	100,00%
«Эйр Астана» АҚ	Авиатасымалдаулар	Қазақстан	–	7.276	–	51,00%
Минусы: құнсыздану резерві			(335.724)	(244.663)		
			4.897.498	4.695.184		

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)****Еншілес ұйымдарға салынған инвестициялардағы өзгерістер**

Еншілес ұйымдарға салынған инвестициялардағы қозғалыс былайша көрсетілген:

«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ

2023 жылғы 26 желтоқсанда Қор «Қазақстан Темір Жолы» ұлттық компаниясы» АҚ жарғылық капиталына 24.309 миллион теңге мөлшерінде ақшалай салым салды.

Сондай-ақ, Қор «Қазақстан Темір Жолы» ұлттық компаниясы» АҚ шығарған 73.709 миллион теңге және 100.000 миллион теңге мөлшеріндегі пайыздық мөлшерлемесі нарықтық мөлшерлемеден төмен облигацияларды сатып алды. Осы облигацияларды сатып алу күніне әділ құн мен оның номиналды құны арасында 14.716 миллион теңге және тиісінше 23.718 миллион теңге мөлшеріндегі айырмашылық инвестициялардың ұлғаюы ретінде танылды (7-ескертпе).

2023 жылы Қор «Қазақстан Темір Жолы» ұлттық компаниясы» АҚ-на 162.600 миллион теңге мөлшерінде нарықтық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлеменен қарыз берді. Қарыздың берілу күніне әділ құн мен оның номиналды құны арасындағы 139.497 миллион теңге мөлшеріндегі айырма инвестициялардың өсуі ретінде танылды (7-ескертпе).

«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ

2023 жылы Қор «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ шығарған 50.000 миллион теңге және 20.000 миллион теңге мөлшеріндегі пайыздық мөлшерлемесі нарықтық мөлшерлемеден төмен облигацияларды сатып алды. Осы облигацияларды сатып алу күніне әділ құн мен оның номиналды құны арасында 22.145 миллион теңге және 8.679 миллион теңге мөлшеріндегі айырмашылық инвестициялардың ұлғаюы ретінде танылды (7-ескертпе).

Сондай-ақ, Қор «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ - «Kazakhstan Petrochemical Industries Inc» ЖШС бірлескен кәсіпорны Қытай Даму Банкінен алған қарыз бойынша қосымша транштарға қатысты 935 миллион теңге көлемінде берілген қаржылық кепілдік бойынша қосымша міндеттемелерді мойындады (2022 жыл: 15.228 миллион теңге).

2023 жылы Акционердің өкімі бойынша Қор «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ акцияларының 20%-ын «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі» РММ пайдасына 1.300.000 миллион теңге жалпы сомаға сатты. Мәміленің нәтижесінде Қор 358.091 миллион теңге мөлшерінде баланстық құны бойынша еншілес ұйымдағы үлестің есептен шығарылуын және еншілес ұйымдағы 941.909 миллион теңге мөлшеріндегі үлестің есептен шығарылуынан түскен кірісті жиынтық кіріс туралы жеке есептің құрамында мойындады.

2022 жылы, 2021-2025 жылдарға арналған Кешенді жекешелендіру жоспарының шеңберінде Қор IPO арқылы «Астана» халықаралық қаржы орталығының биржасында және Қазақстан қор биржасында 153.860 миллион теңге жалпы сомаға «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ акцияларының 3%-ын сатты. Мәміленің нәтижесінде Қор 52.721 миллион теңге мөлшерінде баланстық құны бойынша еншілес ұйымдағы үлестің есептен шығарылуын, комиссиялық шығыстарды шегере отырып, еншілес компаниядағы 98.353 миллион теңге мөлшеріндегі үлестің есептен шығарылуынан түскен кірісті жиынтық кіріс туралы жеке есептің құрамында мойындады.

«Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС

2023 жылы Қор «Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС-тің жарғылық капиталына 51.374 миллион теңге мөлшерінде (2022 жыл: 6.467 миллион теңге) ақшалай салым салды.

2023 жылы Қор «Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС-мен екі қарыз мерзімін ұзарту туралы қосымша келісімдер жасасты және «Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС-не инвестицияларды ұлғайту ретінде қосымша келісім жасалған күні қарыздардың әділ құны мен оның номиналды құны 6.186 миллион теңге мөлшеріндегі айырманы мойындады (7-ескертпе).

2023 жылы Қор «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ-дан «Бутадиен» ЖШС-нің жарғылық капиталына қатысу үлесінің 25%-ын 8.531 миллион теңгеге сатып алып, бірлескен кәсіпорынға осы сомаға инвестиция салғанын мойындады. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тиісті ақшалай сыйақы төленбеді. 2023 жылғы 27 қазанда Қор «Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС жарғылық капиталына салым түрінде «Бутадиен» ЖШС жарғылық капиталына қатысу үлесінің 25%-ын беріп, инвестиция құнын арттырды.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

---

5. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**Еншілес ұйымдарға салынған инвестициялардағы өзгерістер (жалғасы)***«Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС (жалғасы)*

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құнсыздануға жүргізілген тест нәтижесінде Қор «Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС-не 91.061 миллион теңге мөлшерінде салынған инвестициялардың құнсыздануынан болған залалды жиынтық кіріс туралы жеке есепте таныды (2022: 216.396 миллион теңге) (*4-ескерту*).

«Самұрық-Энерго» АҚ

2023 жылы Қор «Самұрық-Энерго» АҚ жарғылық капиталына 62.746 миллион теңге (2022 жыл: 2.486 миллион теңге) мөлшерінде ақшалай салымды және баланстық құны 2.290 миллион теңге (әділ құнға тең) мөлшерінде мүліктік салымды жүзеге асырып, инвестиция құнын арттырды.

«Тау-кен Самұрық» Ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ

2023 жылғы 12 қыркүйекте Қор «Қазгеология» ұлттық геологиялық барлау компаниясы» АҚ акцияларының 100%-ын Акционерден Қордың орналастырылатын акцияларына жалпы номиналды құны 6.447 миллион теңге төлеуге алды (*12-ескерту*). Қор бұл акцияларды әділ құны бойынша 6.447 миллион теңге мөлшерінде мойындады. Бұдан әрі Қор «Тау-Кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ жарғылық капиталына салым түрінде баланстық құны 6.447 миллион теңге мөлшерінде «Қазгеология» ұлттық геологиялық барлау компаниясы» АҚ акцияларының 100%-ын беріп, инвестиция құнын арттырды.

«Электр желілерін басқару жөніндегі қазақстандық компания» АҚ («КЕГОК»)

2023 жылғы қарашада SPO (secondary public offering) бағдарламасы шеңберінде КЕГОК ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында (KASE және AIX) 1.482 теңге бағасымен 15.294.118 дана көлемінде жай акцияларды қайталап орналастырды. Осы операция нәтижесінде Қордың КЕГОС-тағы үлесі бөлініп, 85%-ға дейін төмендеді.

«Қазақтелеком» АҚ

2023 жылғы 12 қыркүйекте Қор Акционерден «Қазақтелеком» АҚ акцияларының 28,82%-ын жалпы номиналды құны 89.206 миллион теңгемен Қордың орналастырылатын акцияларын төлеуге алды (*12-ескерту*). Қор бұл акцияларды әділ құны бойынша 103.538 миллион теңге мөлшерінде мойындады. Бұл акциялардың номиналдық құны мен әділ құн арасындағы 14.332 миллион теңге жалпы сомадағы айырма капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте бөлінбеген пайда арқылы танылды (*12-ескерту*). Осы операция нәтижесінде Қордың «Қазақтелеком» АҚ-дағы үлесі 80,85%-ға дейін ұлғайды.

«Түркістан ПМУ» ЖШС

2023 жылы Қор 77.000 миллион теңге мөлшерінде (2022 жыл: 11.790 миллион теңге) «Түркістан ПМУ» ЖШС-нің жарғылық капиталына ақшалай салым салды. Қордың «Халық Банкі» АҚ-нан алынған «Түркістан ПМУ» ЖШС қарызы бойынша қаржылық кепілдік бойынша міндеттемесі бар. 2023 жылы «Түркістан ПМУ» ЖШС қарыз бойынша транш алды және Қор 10.885 миллион теңге сомасына қаржылық кепілдік бойынша міндеттемені мойындады және тиісінше «Түркістан ПМУ» ЖШС инвестициясын мойындады.

«Самұрық-Қазына Инвест» ЖШС

2023 жылы Қор 4.800 миллион теңге мөлшерінде (2022 жыл: 326 миллион теңге) «Самұрық-Қазына Инвест» ЖШС-нің жарғылық капиталына ақшалай салым салды.

«Қазпошта» АҚ

2023 жылы Қор «Қазпошта» АҚ жарғылық капиталына 5.650 миллион теңге мөлшерінде (2022 жыл: 10.843 миллион теңге) ақшалай салым салды.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**5. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)****Еншілес ұйымдарға салынған инвестициялардағы өзгерістер**

«АЭС Өскемен ГЭС» ЖШС және «АЭС Шүлбі ГЭС» ЖШС

2023 жылы Қор «АЭС Шүлбі ГЭС» ЖШС («Шүлбі ГЭС») қатысу үлесінің 100% және «АЭС Өскемен ГЭС» ЖШС («ӨГЭС») қатысу үлесінің 100%-ын Акционерден Қордың орналастырылатын акцияларын төлеуге тиісінше 36.183 миллион теңге және 23.445 миллион теңге жалпы номиналды құнымен алды (*12-ескертіне*). Қор сәйкесінше 41.238 миллион теңге және 25.284 миллион теңге әділ құны бойынша Шүлбі ГЭС және ӨГЭС-дегі еншілес ұйымдарға инвестицияларды мойындады. Жалпы сомасы 6.895 миллион теңгеге «Шүлбі ГЭС» және «ӨГЭС» қатысу үлестерінің номиналды және әділ құны арасындағы айырмашылық капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте бөлінбеген пайда арқылы танылды (*12-ескертіне*).

«QazaqGaz» ұлттық компаниясы» АҚ

2023 жылы Қор «QazaqGaz» ұлттық компаниясы» АҚ жарғылық капиталына баланстық құны 16.915 миллион теңге (әділ құнға тең) болатын мүліктік салымды жүзеге асырды және инвестиция құнын ұлғайтты.

2022 жылы Қор «QazaqGaz» ұлттық компаниясы» АҚ-ның жарғылық капиталына 13.179 миллион теңге мөлшеріндегі ақшалай салым салды.

«QAZAQ AIR» АҚ

2022 жылғы 20 қыркүйекте Қор 33.947 миллион теңге мөлшеріндегі «QAZAQ AIR» АҚ-ның жарғылық капиталына ақшалай салым салды.

«Эйр Астана» АҚ

2023 жылғы желтоқсанда «Эйр Астана» АҚ акционерлерінің Жалпы жиналысы «Эйр Астана» АҚ орналастырылған акцияларын 306 миллион жай акцияға дейін бөлу және жарияланған акциялар санын 366 миллион жай акцияға дейін ұлғайту туралы шешім қабылдады.

2023 жылғы 8 ақпанда Қордың Директорлар кеңесі «Эйр Астана» АҚ-ның ұйымдастырылған нарықтардағы жай акцияларын бір жай акция үшін 1.073,83 теңге бағасымен 60.410.524 жай акция көлемінде иеліктен шығару туралы шешім қабылдады.

2024 жылғы ақпанда Қор «Астана» халықаралық қаржы орталығы мен «Қазақстан қор биржасы» АҚ биржаларында оларды өткізу арқылы жалпы сомасы 10.614 миллион теңгеге бір жай акция үшін 1.073,83 теңге бағасы бойынша 9.884.209 (10%) жай акцияларды иеліктен шығарды.

Өткен IPO нәтижелері бойынша Қордың Эйр Астанадағы үлесі 51%-дан 41%-ға дейін төмендеді және Эйр Астанаға бақылаудан айырылып қалды. Иеліктен шығару нәтижесінде Қор айтарлықтай ықпалды сақтайтындығына байланысты Қор қауымдасқан компанияға инвестицияны баланстық құны бойынша қалған үлеске пропорционалды түрде таниды.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Эйр Астана» АҚ инвестиция 7.276 миллион теңге баланстық құнымен сатуға арналған актив ретінде жіктелді.

Құнсыздану резерві

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қор «Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС-не 307.457 миллион теңге (*4-ескертіне*), «Самұрық-Қазына Инвест» ЖШС-не 16.067 миллион теңге көлемінде (*4-ескертіне*), және «QAZAQ AIR» АҚ-на 12.200 миллион теңге сомасына инвестициялардың құнсыздануына резервті таныды (2022 жылғы 31 желтоқсанға: «Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС-не 216.396 миллион теңге, «Самұрық-Қазына Инвест» ЖШС-не 16.067 миллион теңге көлемінде, және «QAZAQ AIR» АҚ-на 12.200 миллион теңге).

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**6. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР**

31 желтоқсанда бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялар былайша берілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
«АстанаГазКМГ» АҚ	43.695	43.695
«Екібастұз МАЭС-2 станциясы» АҚ	16.390	16.390
Минусы: құнсыздану резерві	(9.474)	(9.474)
	50.611	50.611

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қор «АстанаГаз ҚМГ» АҚ-на 9.474 миллион теңге сомадағы (2022 жылғы 31 желтоқсан: 9.474 миллион теңге) инвестициялардың құнсыздану резервін таныды.

Бірлескен кәсіпорындардың қызметі, орналасқан жерлерінің елдері және Қордың бұл ұйымдардағы үлесі 31 желтоқсанға былайша көрсетілген:

Компания	Қызметінің түрі	Елі	Иелік ету үлесі	
			2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
«АстанаГазКМГ» АҚ	Газ құбырын салу	Қазақстан	50%	50%
«Екібастұз МАЭС-2 станциясы» АҚ	Электр энергиясын өндіру, беру және бөлу	Қазақстан	50%	50%

7. БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАЛДАУҒА ТАЗА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

31 желтоқсанға амортизацияланған құны бойынша бағаланатын берілген қарыздар және қаржылық жалдауға таза инвестициялар мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Еншілес ұйымдарға берілген қарыздар	352.120	338.154
«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ	113.619	87.058
«Самұрық-Энерго» АҚ	97.004	94.249
«Samruk-Kazyna Odeu» ЖШС	54.802	58.902
«Samruk-Kazyna Construction» АҚ	46.375	59.082
«QAZAQ AIR» АҚ	36.877	33.698
Басқалары	3.443	5.165
Өзге ұйымдарға берілген қарыздар	31.073	14.070
«Досжан Темір Жолы» АҚ	5.634	6.138
«Қазақстан Инжиниринг» ұлттық компаниясы» АҚ	-	4.445
Басқалары	25.439	3.487
Еншілес ұйымдар шығарған облигациялар	1.247.381	1.071.202
«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ	648.971	502.848
«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ	428.762	374.608
«Қазақтелеком» АҚ	41.000	41.000
«Атырау мұнай өңдеу зауыты» ЖШС	19.364	33.588
«Samruk-Kazyna Construction» АҚ	-	12.860
Басқалары	109.284	106.298
Өзге ұйымдар шығарған облигациялар	125.797	119.144
«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ	80.893	74.566
«Baiterek Venture Fund» АҚ	40.150	40.150
Басқасы	4.754	4.428
Алынуға жататын сыйақы	22.560	16.722
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(14.505)	(10.069)
Берілген қарыздардың жалпы сомасы, нетто	1.764.426	1.549.223
Қаржылық жалдауға таза инвестициялар	1.969	3.177
Берілген қарыздар мен қаржылық жалдау бойынша берешектің жалпы сомасы	1.766.395	1.552.400
Минусы: ағымдағы бөлік	(247.062)	(151.285)
Ұзақ мерзімді бөлік	1.519.333	1.401.115

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**7. БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАЛДАУҒА ТАЗА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**

Төмендегі кестеде КНЗ деңгейлері бойынша берілген қарыздардың ашылып көрсетілуі көрсетілген:

Миллион теңгемен	2023 жыл		
	Жалпы баланстық құн	Күтілетін несиелік зиян резерві	% КНЗ
1-деңгей	1.735.235	(7.487)	0,43%
2-деңгей	36.877	(199)	0,54%
3- деңгей	6.819	(6.819)	100%
	1.778.931	(14.505)	0,82%

Миллион теңгемен	2022 жыл		
	Жалпы баланстық құн	Күтілетін несиелік зиян резерві	% КНЗ
1-деңгей	1.518.775	(3.004)	0,20%
2-деңгей	33.698	(246)	0,73%
3- деңгей	6.819	(6.819)	100%
	1.559.292	(10.069)	0,65%

Миллион теңгемен	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Берілген қарыздар және теңгемен көрсетілген қаржылық жалдауға таза инвестициялар	1.272.727	1.042.995
АҚШ долларында білдірілген, берілген қарыздар	493.668	496.240
Шетел валюталарында білдірілген, берілген қарыздар	–	13.165
	1.766.395	1.552.400

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша баланстық құны 1.270.758 миллион теңге болатын теңгемен берілген қарыздар бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме жылдық 0,1%-дан 15,38%-ға дейін (2022 жылғы 31 желтоқсанға: баланстық құны 1.039.818 миллион теңге болатын теңгемен берілген қарыздар 0,1%-дан 14,50%-ға дейін), АҚШ долларымен берілген қарыздар бойынша баланстық құны 493.668 миллион теңге жылдық 5%-дан 11,00%-ға дейін құрады (2022 жылғы 31 желтоқсанға: баланстық құны 496.240 миллион теңге болатын 5,00%-дан 11,00%-ға дейін берілген қарыздар). 2024 жылғы қаңтардан 2062 жылғы қарашаға дейін берілген қарыздарды өтеу күні (2022 жылғы 31 желтоқсанға: 2023 жылғы қыркүйектен 2062 жылғы қарашаға дейін).

Еншілес ұйымдарға берілген қарыздардағы өзгерістер

«Samruk-Kazyna Construction» АҚ (бұдан әрі - «SKC»)

2012 жылы Қор «SKC»-пен Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 21 маусымдағы қаулысымен бекітілген «Қолжетімді тұрғын үй– 2020» бағдарламасы шеңберінде тұрғын үй құрылысы жобаларын қаржыландыру үшін 2032 жылғы 5 қыркүйекке дейін өтеу мерзімімен және 2% сыйақы мөлшерлемесімен жаңартылатын несиелік желі шартын (99.053 миллион теңге мөлшеріндегі желі лимитімен) жасасты.

Кредиттік желінің талаптарына сәйкес Қордың кез келген уақытта «SKC»-тен қарыздарды немесе олардың бір бөлігін мерзімінен бұрын өтеуді талап етуге құқығы бар, ал «SKC» Қордың талап етуі бойынша өтеуді жүргізуге міндеттенеді. Осы талапқа байланысты Қор осы несиелік желі шеңберінде берілген барлық қарыздарды қысқа мерзімді қарыздар ретінде жіктейді.

2023 жылы «SKC» 4.722 миллион теңге сомаға қарыздарды ішінара өтеуді жүзеге асырды (2022 жылы: 4.722 миллион теңге).

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

---

7. БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАЛДАУҒА ТАЗА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)**Еншілес ұйымдарға берілген қарыздардағы өзгерістер (жалғасы)***«Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС*

2023 жылы Қор «Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС-мен екі несиелік шартқа жеңілдікті кезең мерзімін 2024 жылғы 31 желтоқсанға дейін ұзартуға қосымша келісімдер жасады. Түрлендіру күніндегі қарыздардың номиналды және әділ құны арасындағы 6.186 миллион теңге жалпы сомадағы айырмашылық «Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС-тегі инвестициялардың ұлғаюы ретінде танылды (*5-ескертіне*).

«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ

2023 жылы Қор «Қазақстан Темір Жолы» ұлттық компаниясым АҚ-ға өтеу мерзімі - 2033 жылдан бастап жыл сайынғы үлестермен және «Жолаушылар тасымалы» АҚ теміржол жолаушылар вагондарының жылжымалы құрамының паркін жаңарту мақсатында «Жолаушылар тасымалы» АҚ-на кейіннен несие беру үшін жылдық 0,05% сыйақы мөлшерлемесімен 162.600 миллион теңге мөлшерінде қарыз берді. Берілу күніне қарыздың номиналды және әділ құны арасындағы 139.497 миллион теңге мөлшеріндегі айырма «Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ-дағы инвестициялардың ұлғаюы ретінде танылды (*5-ескертіне*). Қарыздың әділ құны қарыздың берілу күніне жылдық 11,59% нарықтық пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелді.

Еншілес ұйымдар шығарған облигациялардағы өзгерістер**2023***«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ*

2023 жылы Қор «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ-ның 50.000 миллион теңге және 20.000 миллион теңге мөлшерінде 10 жыл айналу мерзімімен және 0,5% сыйақы мөлшерлемесімен облигацияларын сатып алды. Сатып алу күніне облигациялардың номиналды және әділ құны арасындағы 22.145 миллион теңге және 8.679 миллион теңге мөлшеріндегі айырмашылық «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ-дағы инвестициялардың ұлғаюы ретінде танылды (*5-ескертіне*). Облигациялардың әділ құны облигацияларды сатып алу күніне жылдық 11,74% және 11,57% нарықтық пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелді.

«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ

2023 жылы Қор «Қазақстан Темір Жолы» ұлттық компаниясы» АҚ-ның 73.709 миллион теңге және 100.000 миллион теңге мөлшерінде 20 жыл айналу мерзімімен және 8,74% сыйақы мөлшерлемесімен облигацияларын сатып алды. Сатып алу күніне облигациялардың номиналды және әділ құны арасындағы 14.716 миллион теңге және 23.718 миллион теңге мөлшеріндегі айырмашылық «Қазақстан Темір Жолы» ұлттық компаниясы» АҚ-дағы инвестициялардың ұлғаюы ретінде танылды (*5-ескертіне*). Облигациялардың әділ құны облигацияларды сатып алу күніне жылдық 11,59% және 12,25% нарықтық пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелді.

2022*«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ*

2022 жылы Қор және «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ облигацияларды сатып алу-сату шартын жасады, соған сәйкес 2022 жылғы 16 қыркүйекте Қор облигацияларды 13 жыл және 1 ай айналу мерзімімен және 3% сыйақы мөлшерлемесімен 751.631 миллион теңге мөлшерінде сатып алды. Сатып алу күніне облигациялардың номиналды және әділ құны арасындағы 380.477 миллион теңге мөлшеріндегі айырмашылық «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ-дағы инвестициялардың ұлғаюы ретінде танылды. Облигациялардың әділ құны облигацияларды сатып алу күніне жылдық 14,5% нарықтық пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелді.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**7. БЕРІЛГЕН ҚАРЫЗДАР ЖӘНЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАЛДАУҒА ТАЗА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)****Еншілес ұйымдар шығарған облигациялардағы өзгерістер (жалғасы)***«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ*

2022 жылғы 27 қазанда Қор «Қазақстан Темір Жолы» ұлттық компаниясы» АҚ-ның облигацияларын 3 жыл айналу мерзімімен және 2% сыйақы мөлшерлемесімен 883 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы 410.903 миллион теңге) сатып алды. Сатып алу күніне облигациялардың номиналды және әділ құны арасындағы 107 миллион АҚШ доллары мөлшеріндегі (баламасы 49.197 миллион теңге) айырмашылық «Қазақстан Темір Жолы» ұлттық компаниясы» АҚ-дағы инвестициялардың ұлғаюы ретінде танылды. Облигациялардың әділ құны облигацияларды сатып алу күніне жылдық 6,6% нарықтық пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелді.

2022 жылғы 30 желтоқсанда Қор «Қазақстан Темір Жолы» ұлттық компаниясы» АҚ-ның облигацияларын 20 жыл айналу мерзімімен және 7,37% сыйақы мөлшерлемесімен 162.859 миллион теңге мөлшерінде сатып алды. Сатып алу күніне облигациялардың номиналды және әділ құны арасындағы 68.762 миллион теңге мөлшеріндегі айырмашылық «Қазақстан Темір Жолы» ұлттық компаниясы» АҚ-дағы инвестициялардың ұлғаюы ретінде танылды. Облигациялардың әділ құны облигацияларды сатып алу күніне жылдық 13,99% нарықтық пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептелді.

8. КРЕДИТТІК МЕКЕМЕЛЕРДЕГІ ҚАРАЖАТ

31 желтоқсанға кредиттік мекемелердегі қаражат мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Екінші деңгейдегі банктердегі облигациялық қарыздар	764.476	332.482
Уақытша бос ақша қаражатын басқару саясатының шеңберінде орналастырылған банк депозиттері	230.343	400.516
Үкімет бекіткен іс-шараларды қаржыландыру мақсатында кредиттік мекемелердегі қаражат	41.120	67.614
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(2.393)	(7.206)
Кредиттік мекемелердегі қаражаттың жалпы сомасы	1.033.546	793.406
Минусы: ағымдағы бөлік	(870.683)	(227.886)
Ұзақ мерзімді бөлік	162.863	565.520

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
A+(A1)-ден A-(A3)-ке дейін рейтингтер	230.343	–
BBB+(Baa1)-дан BBB(Baa2)-ға дейін рейтинг	–	400.384
BBB-(Baa3)-тен BB-(Ba3)-ке дейін рейтинг	449.632	54.006
B+(B1)-ден B-(B3)-ке дейін рейтинг	355.964	346.222
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(2.393)	(7.206)
	1.033.546	793.406

31 желтоқсанға кредиттік мекемелердегі қаражат келесі валюталарда білдірілді:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен берілген кредиттік мекемелердегі қаражат	803.232	793.274
АҚШ долларымен берілген кредиттік мекемелердегі қаражат	230.314	132
	1.033.546	793.406

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**8. КРЕДИТТІК МЕКЕМЕЛЕРДЕГІ ҚАРАЖАТ (жалғасы)****Уақытша бос ақша қаражатын басқару саясатының шеңберінде орналастырылған банк депозиттері**

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша уақытша бос ақша қаражатын басқару саясаты шеңберінде орналастырылған банк депозиттері бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме АҚШ долларында 5,77% құрады (2022 жылғы 31 желтоқсанға: теңгемен 10% және АҚШ долларында 1%), өтеу күні 2024 жылғы наурыздан 2024 жылғы маусымға дейін (2022 жылғы 31 желтоқсанға: өтеу күні 2023 жылғы шілдеден 2024 жылғы ақпанға дейін).

Екінші деңгейдегі банктердегі облигациялық қарыздар

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша тіркелген пайыздық мөлшерлемелер бойынша екінші деңгейдегі банктердегі облигациялық қарыздар бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме жылдық 8,46%-дан 12,33%-ға дейін (2022 жылғы 31 желтоқсанға: 8,46%-дан 12,33%-ға дейін), өзгермелі пайыздық мөлшерлемелер бойынша - Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесі минус 0,5%-ды құрады. 2024 жылғы қыркүйектен 2035 жылғы қарашаға дейінгі өтеу күні (2022 жылғы 31 желтоқсанға: 2024 жылғы желтоқсаннан 2035 жылғы қарашаға дейін). Облигациялар теңгемен білдірілген.

Үкімет бекіткен іс-шараларды қаржыландыру мақсатында кредиттік мекемелердегі қаражат (нысаналы қарыздар)

2023 жылғы 31 желтоқсанға негізінен, Үкімет бекіткен іс-шараларды қаржыландыру мақсатында банктерге және басқа да қаржы ұйымдарына орналастырылған қаражат мынадай қаржы ұйымдары мен банктерге теңгемен берілген қарыздар мен банк салымдары көрсетілген:

- «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ экономиканың басым салаларындағы инвестициялық жобаларға 1.654 миллион теңге мөлшерінде (2022 жылғы 31 желтоқсанға: 1.870 миллион теңге) несие беру мөлшерлемесін төмендету үшін. Бұл қарыз бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме жылдық 7,45% құрайды;
- Екінші деңгейдегі банктерге ипотекалық қарыздарды қайта қаржыландыруға және студенттерге, Астана мен Алматы қалаларында тұрғын үй объектілерін салуға кредит беруге тиісінше 37.690 миллион теңге және 1.774 миллион теңге мөлшерінде (2022 жылғы 31 желтоқсанға: тиісінше 44.533 миллион теңге және 1.774 миллион теңге) қарыз берілген. Бұл қарыздар бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемелер жылдық 1%-дан бастап 7,28%-ға дейін құрайды.

2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша кредиттік мекемелердегі қаражат КНЗ-ның 1-деңгейіне жатады және мерзімі өткен жоқ.

9. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

31 желтоқсанға басқа да ұзақ мерзімді активтер мынаны қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Беруге арналған мүлік	24.611	24.611
SAP лицензиялары	6.287	8.256
Басқасы	9	9
Минусы: құнсыздану резерві	(13.887)	(8.228)
	17.020	24.648

Беруге арналған мүлік

2020 жылғы 29 желтоқсанда Акционер Қорға нарықтық құны 23.797 миллион теңгеге тең болатын темір жол учаскелері күйінде мүлкін кейіннен еншілес ұйымдарға беру үшін берді. Бұл мәміле капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте Акционерге операциялар ретінде танылды.

Сондай-ақ Акционер Қорға нарықтық құны 814 миллион теңге болатын темір жол көлігі күйінде мүлкін берді.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**9. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР (жалғасы)****Құнсыздану резерві**

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қор 6.287 миллион теңге мөлшерінде SAP лицензияларының құнсыздануына арналған резервті және 7.600 миллион теңге мөлшерінде берілуге арналған мүліктің құнсыздануына арналған резервті таныды (2022 жылғы 31 желтоқсан: 8.228 миллион теңге мөлшерінде SAP лицензияларының құнсыздануына арналған резерв).

2023 жылы Қор 7.600 миллион теңге көлемінде берілуге арналған мүлік бойынша құнсыздану резервін таныды және жиынтық кіріс туралы жеке есепте SAP лицензиялары бойынша 1.941 миллион теңге (2022 жыл: 1.851 миллион теңге) мөлшерінде құнсыздану резервін қалпына келтіруді мойындады. SAP лицензияларының өтелетін құны лицензияға жоспарланған мұқтаждыққа сүйене отырып айқындалды.

10. БАСҚА ДА ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

31 желтоқсанға басқа да қысқа мерзімді активтерге мыналар кірді:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржы активтері	759	202.655
Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты	18.410	18.417
Акциялардың сатылғаны үшін дебиторлық берешек	–	164.685
Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің ноттары	–	20.313
Алынатын дивидендтер	–	15.313
Басқа да дебиторлық берешек	10.845	12.430
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(28.496)	(28.503)
Қаржылық емес активтер	6.121	6.001
Басқалары	6.121	6.001
	6.880	208.656

Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің ноттары

2023 жылы Қор уақытша бос ақша қаражатын басқару саясатының шеңберінде өтеу мерзімі он екі айдан аз Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ноттарына инвестициялады, олар әдетте өтелгенге дейін ұсталады.

Акциялардың сатылғаны үшін дебиторлық берешек

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша акцияларды сатқаны үшін дебиторлық берешек Cooperative KazMunaiGaz U.A Қор алдындағы «KMG Kashagan B.V.» ЖШЖК үлесінің 50%-ын сатқаны үшін берешекті білдіреді. 363,6 миллион АҚШ доллары мөлшеріндегі дебиторлық берешек (төлем күніне бағам бойынша баламасы 163.770 миллион теңге) 2023 жылғы маусымда алынды (2022 жылы: 1.198.317 миллион теңге).

Алынатын дивидендтер

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алынатын дивидендтерге «Электр желілерін басқару жөніндегі қазақстандық компания» АҚ-дан 15.313 миллион теңге мөлшерінде дивидендтер кіреді. Дивидендтер 2023 жылғы қаңтарда алынды.

11. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

31 желтоқсанға ақша қаражаты мен оның баламалары мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Банктердегі ағымдағы шоттар - АҚШ доллары	241.775	322.411
Банктердегі ағымдағы шоттар - теңгемен	36.006	54.439
Банктердегі ағымдағы шоттар - басқа валюталар	10	35
Мерзімді депозиттер - АҚШ доллары	230.239	190.728
Мерзімді депозиттер - теңгемен	237	12.210
Кемінде үш ай өтеудің бастапқы мерзімі бар сатып алу және кері сату («кері репо») шарттары	31.062	41.549
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(20)	(94)
	539.309	621.278

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**11. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ (жалғасы)**

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мерзімді депозиттер бойынша орташа алынған пайыздық мөлшерлеме теңгемен 15,05%, АҚШ долларында 5,13% (2022 жылғы 31 желтоқсанға: теңгемен 13,97%, АҚШ долларында 1,74%); ағымдағы банк шоттары бойынша – теңгемен 1,05%, АҚШ долларында 5,09% (2022 жылғы 31 желтоқсанға: теңгемен 0,10%, АҚШ долларында 2,48%).

12. КАПИТАЛ**Жарғылық капитал**

2022 және 2023 жылдар ішінде Қор ақы төлеу мынадай түрде жүзеге асырылған жай акциялардың эмиссиясын жүргізді:

Акцияларға ақы төлеу	Шығаруға рұқсат етілген және шығарылған акциялардың саны	Бір акцияның номиналды құны, теңге	Жарғылық капитал, миллион теңгемен
2021 жылғы 31 желтоқсанға	3.481.961.408		5.268.580
Кезең ішінде шығарылған акциялар: <i>Шығарылған және мүлік жарнасымен төленген акциялар</i>	1	239.265.541	239
2022 жылғы 31 желтоқсанға	3.481.961.409		5.268.819
Кезең ішінде шығарылған акциялар: <i>Шығарылған және ақша қаражатымен төленген акциялар</i>	6.000	8.246.277	49.478
<i>Еншілес ұйымдардағы мемлекеттік қатысу үлестерінің жарналарымен шығарылған және төленген акциялар</i>	1	89.206.406.162	89.206
	50	723.663.220	36.183
	40	586.110.925	23.445
	100	64.469.200	6.447
<i>Шығарылған және мүлік жарнасымен төленген акциялар</i>	1.000	16.915.397	16.915
	20	114.504.250	2.290
2023 жылғы 31 желтоқсанға	3.481.968.620		5.492.783

2023 жылғы 31 желтоқсанға Қордың 3.481.968.620 акциясы толығымен төленді (2022 жылғы 31 желтоқсанға: 3.481.961.409 акция).

Ақша қаражатымен жарналар

2023 жылғы қарашада Қор 49.478 миллион теңге жалпы сомаға номиналды құны 8.246.277 теңгені құрайтын 6.000 акция шығарды, оны Акционер ҚР Үкіметінің Қаулысына сәйкес ақша қаражатымен төледі. Бұл қаражат Қордың еншілес ұйымы «Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС жүзеге асыратын жобаларды қаржыландыруға арналған.

Мүлік жарналары

2023 жылғы 14 сәуірде Қор номиналды құны 16.915.397 теңгені құрайтын 1.000 акция шығарды, оны Акционер ҚР Үкіметінің Қаулысына сәйкес әділ құны 16.915 миллион теңгені құрайтын жылжымайтын мүлікпен төледі, оны әрі қарай Қор «Qazaq Gaz» ұлттық компаниясы» АҚ жарғылық капиталына салым ретінде берді (5-ескертпе).

2023 жылғы 9 тамызда Қор номиналды құны 114.504.250 теңгені құрайтын 20 акция шығарды, оны Акционер ҚР Үкіметінің Қаулысына сәйкес әділ құны 2.290 миллион теңгені құрайтын жылжымайтын мүлікпен төледі, оны әрі қарай Қор «Самұрық-Энерго» АҚ жарғылық капиталына салым ретінде берді (5-ескертпе).

2022 жылғы 28 маусымда «ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ Қордың 239 миллион теңге әділ құнымен жарғылық капиталына мүліктік жарна жасады. Бұл мүлік «Қазақстан Темір Жолы» ұлттық компаниясы» АҚ жарғылық капиталына берілді.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**12. КАПИТАЛ (жалғасы)****Жарғылық капитал (жалғасы)**

Еншілес ұйымдардағы мемлекеттік қатысу үлестерімен жарналар

2023 жылғы 19 сәуірде Қор номиналды құны 723.663.220 теңге болатын 50 акцияны және номиналды құны 586.110.925 миллион теңге болатын 40 акцияны жалпы сомасы 59.628 миллион теңгеге шығарды, оларды Акционер ҚР Үкіметінің Қаулысына сәйкес Шүлбі ГЭС және ӨГЭС қатысу үлесінің 100% беру жолымен төледі. Қор сәйкесінше 41.238 миллион теңге және 25.284 миллион теңге әділ құны бойынша Шүлбі ГЭС және ӨГЭС-дегі еншілес ұйымдарға инвестицияларды мойындады (*5-ескертіне*). Акциялар шығарылған күнге Шүлбі ГЭС және ӨГЭС қатысу үлесінің 100% құны мен осы активтерді жалпы сомасы 6.895 миллион теңгеге қайта бағалағаннан кейін айқындалған әділ құн арасындағы айырма капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте бөлінбеген пайда арқылы танылды.

2023 жылғы 12 қыркүйекте Қор номиналды құны 64.469.200 теңге болатын 6.447 миллион теңге сомасына 100 акция және номиналды құны 89.206 миллион теңге болатын 1 акция шығарды, оларды Акционер ҚР Үкіметінің Қаулысына сәйкес «Қазгеология» ұлттық геологиялық барлау компаниясы» АҚ-ның 100% акциясын және «Қазақтелеком» АҚ-ның 28,82% акциясын беру жолымен төледі. Қор «Қазгеология» ұлттық геологиялық барлау компаниясы» АҚ еншілес ұйымына 6.447 миллион теңге әділ құны бойынша инвестиция салғанын мойындады, ол бұдан әрі «Тау-Кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ еншілес ұйымының жарғылық капиталына салым ретінде берілді (*5-ескертіне*). Қор «Қазақтелеком» АҚ еншілес ұйымына салынған инвестиция құнын «Қазақтелеком» АҚ-ның алынған 28,82% акцияларының әділ құны сомасына 103.538 миллион теңге мөлшерінде ұлғайтты (*5-ескертіне*). Қор акцияларын шығару күніне «Қазақтелеком» АҚ-ның 28,82% акцияларының құны мен осы активтерді жалпы сомасы 14.332 миллион теңгеге қайта бағалағаннан кейін айқындалған әділ құн арасындағы айырма капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте бөлінбеген пайда арқылы танылды.

Акционерге басқа да бөлу

2023 жылы Акционердің өкіміне сәйкес Қор 88.313 миллион теңге жалпы сомаға түрлі әлеуметтік жобаларды қаржыландыру бойынша міндеттемелерді (*15-ескертіне*) капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте Акционерге басқа да бөлу ретінде мойындады (2022 жыл: 202.445 миллион теңге).

«Қазақстан Халқына» қоғамдық қорына бөлу

2023 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енген «Ұлттық әл-ауқат қоры туралы» ҚР Заңының 20-бабына сәйкес, Қор жыл сайын «Қазақстан Халқына» қоғамдық қоры арқылы коммерциялық емес ұйымға Қордың таза кірісінің кемінде жеті пайызы мөлшерінде қаражат бөліп отырады. Қаражат бөлу жөніндегі міндеттеме жалғыз Акционердің шешіміне сәйкес танылады.

Үкіметтің 2023 жылғы 19 желтоқсандағы қаулысына сәйкес Қор капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте жалпы сомасы 66.614 миллион теңге болатын «Қазақстан Халқына» қоғамдық қорына төлеу жөніндегі міндеттемелерді мойындады.

Үкіметтен қарыздар бойынша дисконт

2023 жылы Қор 173.709 миллион теңге жалпы сомаға (2022 жылы: 162.859 миллион теңге) облигацияларды орналастырды (*14-ескертіне*). Номиналды және әділ құн арасындағы 38.435 миллион теңге мөлшеріндегі айырма капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте Үкіметтен алынған қарыздар бойынша дисконт ретінде танылды (2022 жыл: 68.762 миллион теңге).

Сондай-ақ, 2023 жылы Қор 162.600 миллион теңге сомаға қарыз алды (*14-ескертіне*). Номиналды және әділ құн арасындағы 139.497 миллион теңге мөлшеріндегі айырмашылық капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте Үкіметтен алынған қарыздар бойынша дисконт ретінде танылды.

2022 жылы Қор Ұлттық банк алдында 137 миллион теңге сомаға облигациялар бойынша міндеттемелерді ішінара мерзімінен бұрын өтеді, осыған орай 78 миллион теңге мөлшерінде Үкіметтен алынған қарыздар бойынша дисконт амортизациясын капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте мойындады (*14-ескертіне*).

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**12. КАПИТАЛ (жалғасы)****Дивидендтер**

2023 жылғы 26 желтоқсанда Қор Үкіметтің 2023 жылғы 19 желтоқсандағы қаулысына сәйкес Акционерге 2022 жылдың қорытындылары бойынша 238.027 миллион теңге мөлшерінде дивидендтер төледі.

2023 жылғы қазан мен қараша аралығындағы кезеңде Қор Үкіметтің 2023 жылғы 20 қазандағы қаулысына сәйкес Акционерге 2021 жылғы бөлінбеген пайдадан 1.026.726 миллион теңге мөлшерінде дивидендтер төледі.

2022 жылғы 4 қазанда Қор Үкіметтің 2022 жылғы 22 қыркүйектегі қаулысына сәйкес Акционерге 2021 жылдың қорытындылары бойынша 170.024 миллион теңге мөлшерінде дивидендтер төледі.

Акциялардың баланстық құны

ҚҚБ Биржа кеңесінің 2010 жылғы 4 қазандағы шешіміне сәйкес қаржылық есептілікте ҚҚБ бекіткен қағидаларға сәйкес есептелген есептік күнгі бір акцияның (жай және артықшылықты) баланстық құны туралы деректер болуға тиіс.

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Активтердің жиыны	8.420.578	7.976.134
Материалдық емес активтер	(771)	(799)
Міндеттемелер жиыны	(1.616.586)	(1.479.396)
Жай акциялар үшін таза активтер	6.803.221	6.495.939
31 желтоқсандағы жай акциялардың саны	3.481.968.620	3.481.961.409
Бір жай акцияның баланстық құны, теңге*	1.954	1.866

* Бір жай акцияның баланстық құнын ұсыну ҚЕХС-ке жатпайтын көрсеткіш.

Акцияға пайда

Акцияға арналған базалық және бөлінген пайда Акционерге тиесілі кезеңдегі таза кірісті кезең ішінде айналыста болатын акциялардың орташа алынған санына бөлу арқылы есептеледі.

Келесі кестеде есепті кезеңдер үшін акцияға базалық және бөлінген пайданы есептеу үшін пайдаланылған кірістер пен акциялар туралы деректер келтірілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Базалық және акцияға бөлінген пайданы есептеу үшін Акционерге тиесілі таза кіріс	1.315.733	951.631
Акцияға базалық және көбейту пайдасына жай акциялардың орташа өлшенген саны	3.481.963.068	3.481.961.409
Кезеңге акцияға таза пайданың негізгі және көбейтілген үлесі	377,87	273,30

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**13. ҚАРЫЗДАР**

31 желтоқсанға қарыздар, оның ішінде төленетін сыйақы мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	Шығару сомасы	Өтеу күні	Тиімді сыйақы мөлшерлемесі	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Алынған қарыздар				50.640	98.704
«ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС	25 миллиард теңге	2024	15,39%	21.916	–
«Тау-кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ	18,4 миллиард теңге	2024	18,70%	15.530	15.889
«First Heartland Jusan Bank» АҚ	20,5 миллиард теңге	2032	6,50%	13.194	14.720
Банк «ВТБ» ПАО	10,4 миллиард рубль	2023	Ресей Федерациясының Орталық банкінің негізгі мөлшерлемесі + 1,75%	–	68.095
Облигациялар				419.357	486.481
Bonds LSE 2021	500 миллион АҚШ доллары	2026	2,36%	225.947	229.241
Bonds AIX 2023	140 миллион АҚШ доллары	2024	3,5%	64.783	–
Bonds KASE 2018	40,5 миллиард теңге	2024	9,25%	41.468	41.468
Bonds KASE 2018	34,5 миллиард теңге	2024	9,25%	35.324	35.324
Bonds KASE 2017	25 миллиард теңге	2027	10,5%	26.051	26.050
Bond KMG 2017	111 миллиард теңге	2044	10%	21.027	19.671
Bond DBK 2009	114,9 миллиард теңге	2059	6,43-10,22%	4.757	4.432
Bonds KASE 2020	129 миллиард теңге	2023	10,9%	–	130.295
Қарыздардың жалпы сомасы				469.997	585.185
12 ай бойы өтеуге жататын соманы шегергенде				(182.871)	(220.016)
12 айдан кейін өтеуге жататын сомалар				287.126	365.169

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**13. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)**

Қарыздар келесі валюталарда білдірілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Теңгемен көрсетілген қарыздар	179.267	287.849
АҚШ долларында көрсетілген қарыздар	290.730	229.241
Ресей рублімен көрсетілген қарыздар	–	68.095
	469.997	585.185

Қарыздардағы өзгерістер былайша көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жыл*	2022 жыл*
1 қаңтарға арналған сальдо	585.185	1.099.014
Ақша қаражатымен алынды	106.450	33.404
Есептелген сыйақы	33.845	39.294
Дисконт	(7.080)	(4.459)
Төленген пайыздар	(34.980)	(39.006)
Негізгі борышты төлеу	(199.529)	(95.146)
Дисконт амортизациясы	5.714	43.496
Валютаны қайта есептеу	(19.934)	24.855
Өзара есепке алу	–	(516.579)
Басқасы	326	312
31 желтоқсанға сальдо	469.997	585.185

* Қордың кейбір қарыздары бойынша ақша түсімдері мен төлемдері ақша қаражатының қозғалысы туралы аралық жеке есепте операциялық қызметтен болған ақша ағындарына қосылған, өйткені бұл қарыздар активтерді басқару шеңберінде Қордың негізгі қызметінің бір бөлігі болып табылады.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 13.482 миллион теңге таза баланстық құны бар негізгі құралдар мен инвестициялық мүлік Қордың қарызы бойынша қамтамасыз ету ретінде кепілге қойылды (2022 жылғы 31 желтоқсан: 13.671 миллион теңге).

Алынған қарыздар*«ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС*

2023 жылғы 29 тамызда Қор «ҚМГ Қарашығанақ» ЖШС-нен жылдық 0,01% сыйақы мөлшерлемесімен және 2024 жылғы 1 желтоқсанда өтеу мерзімімен 25.000 миллион теңге мөлшерінде қарыз алды. 4.124 миллион теңге мөлшерінде шарттың жасалу күніне қарыздың номиналды құны мен әділ құны арасындағы айырма жиынтық кіріс туралы жеке есепте пайыздық кіріс ретінде танылды.

«Тау-кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ-нан қарыз

2021 жылғы 24 желтоқсанда Қор 2022 жылғы 31 желтоқсанда өтеу мерзімімен айналым капиталын толықтыру үшін 18.442 миллион теңге мөлшерінде пайызсыз қаржылық көмек алды.

2022 жылғы желтоқсанда Қор мен «Тау-Кен Самұрық» ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ қосымша келісімге қол қойды, оған сәйкес өтеу мерзімі 2023 жылғы 31 желтоқсанға дейін ұзартылды және сыйақы мөлшерлемесі қаржылық көмек сомасының 0,01%-ын құрады. 2.554 миллион теңге мөлшерінде келісімнің жасалу күніне қарыздың номиналды құны мен әділ құны арасындағы айырма жиынтық кіріс туралы жеке есепте қаржылық кіріс ретінде танылды. Қор қаржылық көмекті 2023 жылғы 25 желтоқсанда төледі.

2023 жылғы 25 желтоқсанда Қор 2024 жылғы 31 желтоқсанда өтеу мерзімімен айналым капиталын толықтыру үшін 18.442 миллион теңге мөлшерінде және қаржылық көмек сомасының 0,01% сыйақы мөлшерлемесімен басқа да қаржылық көмек алды. 2.956 миллион теңге мөлшерінде келісімнің жасалу күніне қарыздың номиналды құны мен әділ құны арасындағы айырма жиынтық кіріс туралы жеке есепте қаржылық кіріс ретінде танылды.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**13. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)****Алынған қарыздар (жалғасы)****Облигациялар**

2023 жылы Қор жылдық 3,5% купон мөлшерлемесімен және 2023 жылғы 26 желтоқсанда өтеу мерзімімен АИХ қор биржасында 140 миллион АҚШ доллары (төлем жасау күніне бағам бойынша баламасы 63.008 миллион теңге) сомасына облигацияларды орналастырды. 2023 жылғы желтоқсанда Қор облигацияларды өтеу мерзімін 2024 жылдың 26 маусымына дейін ұзартты.

Ковенанттар

Қор несиелік келісімдердің талаптары бойынша қаржы және қаржылық емес көрсеткіштердің орындалуын қамтамасыз етуі тиіс. 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай Қор барлық қаржы және қаржылық емес көрсеткіштерді орындайды.

14. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҮКІМЕТІНІҢ ҚАРЫЗДАРЫ

Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздарына мыналар жатады:

<i>Миллион теңгемен</i>	Өтеу күні	Тиімді сыйақы мөлшерлемесі	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Ұлттық қордың активтері есебінен Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі сатып алған облигациялар	2035-2063	5,56-13,99%	836.941	672.208
Үкіметтен алынған басқа да қарыздар	2029-2046	5,15-11,59%	35.905	11.396
Қазақстан Республикасы Үкіметі қарыздарының жалпы сомасы			872.846	683.604
Минусы: ағымдағы бөлік			(11.028)	(3.760)
Ұзақ мерзімді бөлік			861.818	679.844

Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздарындағы өзгерістер былайша көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жыл*	2022 жыл*
1 қаңтарға арналған сальдо	683.604	579.369
Ақша қаражатымен алынды	336.309	162.859
Есептелген сыйақы	33.379	17.364
Дисконт	(177.932)	(68.684)
Төленген пайыздар	(26.695)	(17.448)
Негізгі борышты төлеу	(891)	(10.776)
Дисконт амортизациясы	25.072	20.920
31 желтоқсанға сальдо	872.846	683.604

* Қордың кейбір қарыздары бойынша ақша түсімдері мен төлемдері операциялық қызметтен болған ақша ағындарына қосылған, өйткені бұл қарыздар активтерді басқару шеңберінде Қордың негізгі қызметінің бір бөлігі болып табылады.

Ұлттық қордың активтері есебінен Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі сатып алған облигациялар

2022 жылғы желтоқсанда жылдық жыл сайынғы купоны 7,37% мөлшеріндегі 542.863 миллион теңге сомаға Қор облигацияларының шығарылымы тіркелді. 2023 жылы Қор 173.709 миллион теңге (2022 жылы: 162.859 миллион теңге) сомаға облигацияларды орналастырды. Облигацияларды Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Ұлттық Қор қаражатының есебінен сатып алды. Осы облигацияларды сатудан түскен қаражат елдің транзиттік және экспорттық әлеуетін ұлғайтуға бағытталған жалпы ұзындығы 836 км болатын «Достық-Мойынты» теміржол учаскесінің екінші жолдарының құрылысын қаржыландыру мақсатында ҚТЖ ҰК-на қарыз беруге бағытталды (7-ескертпе). Алынған қаражаттың әділ құны 135.275 миллион теңге (2022 жылы: 94.097 миллион теңге) болды. Облигациялардың номиналды және әділ құны арасындағы 38.435 миллион теңге мөлшеріндегі айырма капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте Үкіметтен алынған қарыздар бойынша дисконт ретінде танылды (2022 жыл: 68.762 миллион теңге).

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**14. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҮКІМЕТІНІҢ ҚАРЫЗДАРЫ (жалғасы)****Ұлттық қордың активтері есебінен Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі сатып алған облигациялар (жалғасы)**

2022 жылғы ақпанда Қордың қабылданған корпоративтік шешімдеріне және ҚР Үкіметінің 2018 жылғы 4 маусымдағы № 323 қаулысымен бекітілген, мерзімінен бұрын өтеу күніне қолданылған Ұлттық басқарушы холдингтердің, ұлттық холдингтердің, ұлттық компаниялардың және олардың еншілес, тәуелді және олармен үлестес болып табылатын өзге де заңды тұлғалардың активтерін бәсекелес ортаға беруден Қазақстан Республикасының Ұлттық қорына түсетін түсімдер қағидаларының редакциясына сәйкес Қор Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі сатып алған Қор облигацияларының он бірінші шығарылымы шеңберінде 137 миллион теңге сомасына номиналды құны бойынша облигацияларды ішінара мерзімінен бұрын өтеді. Осыған орай Қор Үкіметтен 78 миллион теңге мөлшерінде алынған қарыздар бойынша дисконттың амортизациясын капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте мойындады (12-ескертпе).

Үкіметтен алынған басқа да қарыздар

2023 жылы «2023-2025 жылдарға арналған республикалық бюджет туралы» 2022 жылғы 1 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Қор Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінен 0,05% пайыздық мөлшерлемен және 30 жыл өтеу мерзімімен 162.600 миллион теңге мөлшерінде қарыз алды. Қарыз кейіннен «Жолаушылар тасымалы» АҚ-на несие беру үшін «ҚТЖ» ҰК» АҚ-на несие беру мақсатында берілді (7-ескертпе). Алынған қаражаттың әділ құны 23.103 миллион теңгені құрады. Қарыздың номиналды және әділ құн арасындағы 139.497 миллион теңге мөлшеріндегі айырма капиталдағы өзгерістер туралы жеке есепте Үкіметтен алынған қарыздар бойынша дисконт ретінде танылды (12-ескертпе).

15. БАСҚА ДА ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелерге мыналар жатады:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жылғы 31 желтоқсан	2022 жылғы 31 желтоқсан
Қаржылық міндеттемелер	187.685	128.698
Түрлі әлеуметтік жобаларды қаржыландыру бойынша міндеттемелер	172.982	127.276
Астана қаласында 200 орынды Ұлттық шұғыл медицина үйлестіру орталығын және Алматы қаласында 350 орынды Ұлттық инфекциялық аурулар ғылыми орталығын салу	54.164	90.976
"Қазақстан халқына" ҚҚ-ға аударымдар	45.964	–
Астана қаласында Перинаталдық орталық салу	45.851	–
Астана қаласында Қазақстанның гимнастика федерациясының орталығын салу	16.200	16.200
Жетісу облысы өңірі халқының әлеуметтік осал топтары үшін тұрғын үйлерді салу	10.803	11.600
Астана қаласында отбасылық демалыс паркін салу	–	8.500
Басқалары	14.703	1.422
Қаржылық емес	1.499	1.490
Басқалары	1.499	1.490
Басқа да ағымдағы міндеттемелердің жалпы сомасы	189.184	130.188

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**15. БАСҚА ДА ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)****Түрлі әлеуметтік жобаларды қаржыландыру бойынша міндеттемелер**

2023 жылы Акционер өкімінің негізінде Қор 154.927 миллион теңге жалпы сомаға (2022 жылы: 202.445 миллион теңге) түрлі әлеуметтік жобаларды қаржыландыру бойынша міндеттемелерді, оған қоса «Қазақстан халқына» ҚҚ-ға аударымдарды мойындады (12-ескертпе).

2023 жылдың ішінде нақты аударылған қаражат, оған қоса «Қазақстан халқына» ҚҚ-ға аударымдар 114.242 миллион теңге (2022 жыл: 129.827 миллион теңге) болды.

16. ҚАРЖЫЛЫҚ КЕПІЛДІКТЕР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

31 желтоқсанға қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемелерге мыналар кірді:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жыл	2021 жыл
1 қаңтарға	80.419	53.588
Жыл ішінде берілген кепілдіктер	12.826	33.190
Қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемелер амортизациясы	(8.686)	(6.359)
31 желтоқсанға	84.559	80.419
Минусы: ағымдағы бөлік	(84.559)	(80.419)
Ұзақ мерзімді бөлік	-	-

Қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемелер өз еншілес ұйымдары мен бірлескен кәсіпорынның қызметін және қолданыстағы келісімшарттарын қаржыландыру үшін қаржылық мекемелер берген кепілдіктер бойынша Қордың міндеттемелерін білдіреді (5 және 6-ескертпелер). Кепілдік шарттарының негізгі бөлігі Қорға өтемақының болмауы талабында жасалған. 2023 жылғы 31 желтоқсанда берешектің жалпы кепілдікті сомасы 2.136 миллион АҚШ долларын және 330.194 миллион теңгені (2022 жылғы 31 желтоқсан: тиісінше 2.170 миллион АҚШ доллары, 182.746 миллион теңге) құрайды.

17. ПАЙЫЗДЫҚ КІРІСТЕР

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін пайыздық кірістерге мыналар кіреді:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жыл	2022 жыл
Облигациялар бойынша сыйақы	79.553	46.807
Берілген қарыздар бойынша дисконт амортизациясы	74.152	49.929
Берілген қарыздар бойынша сыйақы	9.751	11.571
Берілген қарыздар бойынша дисконтты тану	4.124	-
	167.580	108.307

18. ПАЙЫЗДЫҚ ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін пайыздық шығыстарға мыналар кіреді:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жыл	2022 жыл
Шығарылған облигациялар мен алынған қарыздар бойынша сыйақы	56.496	41.576
Қаржылық міндеттемелер бойынша дисконт амортизациясы	27.469	22.152
Бастапқы мойындау кезінде қаржы активтерін дисконттаудан болған шығын	4.126	-
	88.091	63.728

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**19. ДИВИДЕНДТЕРДЕН ТҮСКЕН КІРІС**

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жыл	2022 жыл
«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ	262.276	180.847
«Қазатомөнеркәсіп» Ұлттық атом компаниясы» АҚ	150.728	170.541
«Электр желілерін басқару жөніндегі қазақстандық компания» АҚ («КЕГОК»)	30.029	27.212
«QazaqGaz» ұлттық компаниясы» АҚ	27.065	–
«Қазақтелеком» АҚ	26.299	20.001
«Samruk-Kazyna Construction» АҚ	6.437	2.031
«Эйр Астана» АҚ	3.833	–
«Samruk-Kazyna Odeu» ЖШС	2.896	–
«Самұрық-Энерго» АҚ	2.041	2.041
«Екібастұз МАЭС-2 станциясы» АҚ	1.052	–
«KMG Kashagan B.V.» ЖШЖК	–	264.333
«Тау-кен Самұрық» Ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ	–	88.819
Басқа да еншілес ұйымдар	932	1.889
	513.588	757.714

2023 жылы Қор 528.901 миллион теңге мөлшеріндегі ақша қаражаты күйінде дивидендтер алды (2022 жылы: 741.738 миллион теңге).

20. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы жалпы және әкімшілік шығыстар мыналарды қамтыды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жыл	2022 жыл
Демеушілік көмек және қайырымдылық	6.741	7.388
Жалақы бойынша шығыстар	3.644	3.278
Бөгде ұйымдардың қызметтері	1.924	1.747
Жендеу және қызмет көрсету	1.682	869
Тозу және амортизация	691	728
Салықтар	690	754
Есепке алынбаған ҚҚС	647	659
Аудиторлық, кеңес беру және ақпараттық шығыстар	133	318
Басқасы	3.966	5.132
	20.118	20.873

Демеушілік көмек және қайырымдылық

Қор жыл сайын өзінің Қайырымдылық бағдарламасына сәйкес қайырымдылыққа нысаналы трансферттерді бөліп отырады. Қайырымдылыққа арналған нысаналы трансфертте «Самұрық-Қазына Trust» Корпоративтік қоры – бірегей Оператор арқылы іске асырылатын бірқатар жобаны қаржыландыру үшін берілді.

Басқасы

Басқа да шығыстарға басқа да әкімшілік шығыстар жатады, оның ішінде жалпы сомасы 283 миллион теңге (2022 жылы: 324 миллион теңге) жалпы сомада басқару органының – Директорлар кеңесі мүшелерінің сыйақылары бойынша шығыстар, және 1.086 миллион теңге (2022 жылы: 1.407 миллион теңге) жалпы сомада ведомстволық бағынысты ұйымдардың операциялық қызметін қамтамасыз ету үшін қаражат және Қордың операциялық қызметін қамтамасыз ету үшін өзге де әкімшілік шығыстар жатады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**21. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР**

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін қаржылық кірістерге мыналар кіреді:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жыл	2022 жыл
«Кері репо» операциялары және ҚР Ұлттық банктің ноттары бойынша кірістер	44.446	23.350
Банк депозиттері бойынша сыйақы	40.899	21.041
Облигациялар бойынша сыйақы	20.398	–
Ағымдағы банк шоттары бойынша сыйақы	18.269	4.372
Қаржылық кепілдіктер бойынша кірістер	8.770	6.699
Қаржы активтері бойынша дисконт амортизациясы	3.475	2.095
Алынған қарыздар бойынша дисконт	2.956	4.459
Басқасы	–	2.138
	139.213	64.154

22. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін қаржылық шығыстарға мыналар кіреді:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жыл	2022 жыл
Қарыздар мен облигациялардың сыйақылары бойынша шығыстар	11.448	15.793
Алынған қарыздар бойынша дисконт амортизациясы	2.597	41.552
Басқасы	7.981	4.020
	22.026	61.365

23. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАРҒА САЛЫНҒАН ИНВЕСТИЦИЯЛАРДЫҢ ШЫҒУЫНАН ТҮСКЕН КІРІС

2022 жылғы 13 маусымда Қор «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ пайдасына жалпы құны 91.175 миллион теңгеге «Samruk-Kazyna OJSC» ЖШС жарғылық капиталын азайту есебінен алынған «Kazakhstan Petrochemical Industries Inc.» ЖШС-тегі қатысу үлесінің 49,5%-ын өткізді. Сатып алу-сату мәмілесінің нәтижесінде Қор 790 миллион теңге мөлшерінде бірлескен кәсіпорынға инвестициялардың есептен шығарылуынан болған таза залалды жиынтық кіріс туралы жеке есепте мойындады.

2022 жылғы 15 қыркүйекте Қор «KMG Kashagan B.V.» ЖШЖК компаниясының 50% үлесін Cooperative KazmunaiGaz U.A пайдасына 3.782 миллион АҚШ долларына сатты (бақылаудан айырылу күнгі баламасы 1.793.259 миллион теңге). Мәміленің нәтижесінде Қор 298.318 миллион теңге мөлшерінде бірлескен кәсіпорынға инвестициялардың есептен шығарылуынан болған таза кірісті жиынтық кіріс туралы жеке есепте мойындады.

24. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жылдарға табыс салығы бойынша шығыстар мынаны қамтиды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жыл	2022 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	208.895	12.398
Төлем көзінен ұсталатын корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	5.803	5.046
	214.698	17.444

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қорға 20% қолданыстағы ресми мөлшерлеме (2022 жылғы 31 желтоқсанда: 20%) бойынша корпоративтік табыс салығы салынады.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**24. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Бухгалтерлік пайдадан бастап табыс салығы бойынша шығыстарға табыс салығының нормативтік мөлшерлемесі бойынша табыс салығын есептегенге дейін есептелген табыс салығы бойынша шығыстарды салыстыру былайша көрсетіліп отыр:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жыл	2022 жыл
Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайда	1.530.431	969.075
Табыс салығының ресми мөлшерлемесі	20%	20%
Табыс салығы бойынша теориялық шығыстар	306.086	193.815
Кейінге қалдырылған салық бойынша мойындалмаған салық активтеріндегі өзгеріс	(1.617)	(53.888)
Демеушілік көмек пен қайырымдылық шығыстары	1.348	1.971
Берілген қарыздар мен кредиттік мекемелердегі қаражаттың құнсыздану резервтері	1.212	(6.526)
Дивидендтерден түскен кіріс	(102.718)	(151.543)
Еншілес ұйымдағы үлестің шығуынан түскен кіріс	19.838	2.777
Бірлескен кәсіпорындардың шығуынан түскен кіріс	–	(212)
Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелері бойынша дисконт	(6.158)	(2.998)
Қаржылық кепілдіктер бойынша кірістер	(1.737)	(1.699)
Еншілес ұйымдарға салынған инвестициялардың құнсыздануы	18.212	46.492
Басқа да салық салынбайтын кірістер	(19.944)	(11.706)
Басқа да есептен шығарылмайтын шығыстар	176	961
Жиынтық кіріс туралы жеке есепте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	214.698	17.444

Активтер мен міндеттемелерді есептеу үшін салық негізімен жеке қаржылық есептілікте көрсетілген сома арасындағы уақытша айырмаларға есептік күні қолданылған заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген кейінге қалдырылған салық сальдосы мыналарды қамтиды:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жылғы 31 желтоқсанға	Пайда мен зиянға жатқызылды	2022 жылғы 31 желтоқсанға	Пайда мен зиянға жатқызылды	2021 жылғы 31 желтоқсанға
Кейінге қалдырылған салық активтері					
Сыйақы күйіндегі кірістен төлем көзінен ұсталған корпоративтік табыс салығы сомасының есептелген корпоративтік табыс салығының сомасынан асуы	–	–	–	(60.261)	60.261
Кредиттік мекемелердегі қаражат	16.661	(2.345)	19.006	(2.158)	21.164
Берілген қарыздар	902	523	379	(22)	401
Негізгі құралдар	194	2	192	192	–
Басқа да міндеттемелер	411	(79)	490	(166)	656
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаған активтер	(59)	1.617	(1.676)	53.888	(55.564)
Кейінге қалдырылған салық активтері	18.109	(282)	18.391	(8.527)	26.918
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері					
Қарыздар	(18.106)	271	(18.377)	8.176	(26.553)
Негізгі құралдар	–	–	–	198	(198)
Басқа да дебиторлық берешек	(3)	11	(14)	153	(167)
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	(18.109)	282	(18.391)	8.527	(26.918)
Кейінге қалдырылған салық активтері/(міндеттемелер)	–	–	–	–	–

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**24. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

Кейінге қалдырылған салық активтері/міндеттемелер болашақта соған қатысты актив пайдаланылуы мүмкін салық салынатын пайданың болу ықтималдығы бар дәрежеде ғана танылады. Кейінге қалдырылған салық активтері/міндеттемелері олармен байланысты салық жеңілдіктері жүзеге асырылатындығының ықтималдылығы жоқ дәрежеде азаяды.

Еншілес және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар, ең бастысы, дивидендтер арқылы өтеледі. Еншілес және бірлескен кәсіпорындардың дивидендтері салық салудан босатылған, сондықтан Қор бұл инвестициялардың бөлінбеген пайдасына кейінге қалдырылған салықты мойындамады.

25. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН МӘМІЛЕЛЕР

Байланысты тараптар Қор тобының компанияларын және Үкімет бақылайтын өзге де компанияларды, Қордың негізгі басқарушы персоналын, өзге де байланысты тараптарды қамтиды. Байланысты тараптармен жасалған мәмілелер тараптар арасында келісілген, байланысты және кейбір реттелетін қызметтерді есепке алмағанда үшінші тарапқа қолданылатын тарифтермен берілетін, нарық мөлшерлемесі бойынша жүзеге асырылмаған жағдайларда жүзеге асырылған.

Мына кестелерде 2023 және 2022 жылдар ішінде байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің жалпы сомалары және 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы тиісті сальдо келтірілген:

<i>Миллион теңгемен</i>		Байланысты тараптардың берешегі*	Байланысты тараптарға берешек	Байланысты тараптарда орналастыры лған ақша қаражаты, депозиттер мен ақша баламалары
	2023 жылғы 31 желтоқсан	1.616.702	135.370	35.981
Еншілес ұйымдар	2022 жылғы 31 желтоқсан	1.587.792	66.264	10.029
	2023 жылғы 31 желтоқсан	4.622	–	–
Қауымдасқан компаниялар және еншілес ұйымдардың бірлескен кәсіпорындары	2022 жылғы 31 желтоқсан	5.015	–	–
	2023 жылғы 31 желтоқсан	127.320	893.071	–
Мемлекет бақылайтын басқа да кәсіпорындар	2022 жылғы 31 желтоқсан	144.654	754.492	54.221

* 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптардың берешегі нетто негізінде білдірілді, оның ішінде күтілетін несиелік зиян сомасы: еншілес ұйымдардан – 2.558 миллион теңге, қауымдасқан компаниялардан және еншілес ұйымдардың бірлескен кәсіпорындарынан – 1.014 миллион теңге, мемлекет бақылайтын өзге де кәсіпорындардан – 159 миллион теңге (2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жыл: еншілес ұйымдардан - 1.935 миллион теңге, қауымдасқан компаниялардан және еншілес ұйымдардың бірлескен кәсіпорындарынан - 1.126 миллион теңге, мемлекет бақылайтын өзге де кәсіпорындардан – 249 миллион теңге).

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**25. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН МӘМІЛЕЛЕР (жалғасы)**

2023 жылғы 31 желтоқсандағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптардың берешегі өзге де дебиторлық берешекті, берілген қарыздарды және қаржылық жалдауға таза инвестицияларды қамтиды, ал байланысты тараптарға берешек өзінің еншілес ұйымдарының және өзге де байланысты тараптардың қызметін және елеулі келісімшарттарын қаржыландыру үшін қаржы мекемелеріне берілген кепілдіктер бойынша Қордың кредиторлық берешегін, қарыздарын, міндеттемелерін қамтиды.

<i>Миллион теңгемен</i>		Дивидендтер-ден түскен кіріс	Байланысты тараптардан сатып алу	Байланысты тараптарға сатудан түскен кіріс
	2023 жыл	512.536	3.696	1.463
Еншілес ұйымдар	2022 жыл	493.381	2.964	1.885.025
	2023 жыл	1.052	–	–
Бірлескен кәсіпорындар	2022 жыл	264.333	–	–
Қауымдасқан компаниялар және еншілес ұйымдардың бірлескен кәсіпорындары	2023 жыл	–	–	–
	2022 жыл	–	35	–
Мемлекет бақылайтын басқа да кәсіпорындар	2023 жыл	–	–	1.300.000
	2022 жыл	–	–	–

<i>Миллион теңгемен</i>		Байланысты тараптарға есептелген сыйақы	Байланысты тараптарға есептелген сыйақы	Байланысты тараптарға есептелген қаржылық кірістер	Байланысты тараптарға есептелген қаржылық шығыстар
	2023 жыл	125.902	5.967	14.051	3.755
Еншілес ұйымдар	2022 жыл	67.371	5.058	7.576	41.604
Қауымдасқан компаниялар және еншілес ұйымдардың бірлескен кәсіпорындары	2023 жыл	426	–	–	–
	2022 жыл	473	–	–	–
Мемлекет бақылайтын басқа да кәсіпорындар	2023 жыл	8.003	64.768	21.839	–
	2022 жыл	8.727	43.844	691	–

2023 және 2022 жылдар ішінде байланысты тараптармен жасалған мәмілелердің болмысы жеке қаржылық есептілікке тиісті ескертпелерде көрсетілген.

Қоса беріліп отырған жиынтық кіріс туралы жеке есептегі жалпы және әкімшілік шығыстарға қосылған Қордың негізгі басқарушы персоналына төленген жалпы сыйақы сомасы тиісінше 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы 857 миллион теңгені (2022 жылы: 730 миллион теңге) құрады. Көрсетілген сомалар 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы жалпы сомасы 283 миллион теңге (2022 жылы: 324 миллион теңге) болған басқару органы – Директорлар кеңесі мүшелерінің тәуелсіз директорлардың сыйақысын қамтиды.

Атқарушы органның мүшелеріне төленген сыйақы салықтар мен зейнетақы аударымдарын және бір жылдағы жұмыс нәтижелері бойынша өзге де төлемдерді ескере отырып, жалақы бойынша шығыстардан тұрады.

26. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ

Қордың негізгі қаржылық міндеттемелерінің құрамына кредиттік мекемелерден және Үкіметтен алынған қарыздар, шығарылған облигациялар, қаржы кепілдіктері және өзге де кредиторлық берешек кіреді. Көрсетілген қаржы құралдары, ең бастысы, Қордың операцияларына қаржыландыру тарту үшін пайдаланылады. Қордың қаржы активтерінің құрамына еншілес ұйымдар мен кредиттік мекемелер берген қарыздар, банктік депозиттер, өзге де қаржы активтері, өзге де дебиторлық берешек, сатып алынған облигациялар мен мемлекеттік бағалы қағаздар, оның тікелей операциялық қызметі нәтижесінде пайда болатын ақша және оның баламалары кіреді.

Қор нарықтық тәуекелге, пайыздық мөлшерлемелерге байланысты тәуекелге, несиелік тәуекелге, валюталық тәуекелге және өтімділік тәуекеліне ұшырауы мүмкін.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**26. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Пайыздық мөлшерлемелермен байланысты тәуекел**

Сыйақы мөлшерлемелерімен байланысты тәуекел нарықтағы сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруі нәтижесінде қаржы құралы құнының құбылу тәуекелін білдіреді.

Қордың сыйақы мөлшерлемелеріне байланысты тәуекелге ұшырауы негізінен құбылмалы пайыз мөлшерлемесімен Қор алған қарызға жатқызылады (*13-ескертпе*).

Мына кестеде Қордың салық салынғанға дейінгі пайдасының пайыздық мөлшерлемелердегі ықтимал өзгерістерге сезімталдығы берілген, бұл ретте барлық басқа параметрлер тұрақты шамалармен алынды. Қор капиталына әсер етуі жоқ.

Пайыздық мөлшерлемелермен байланысты тәуекел (жалғасы)

<i>Миллион теңгемен</i>	Базистік тармақтардағы ұлғаю/ азаю	Салық салынғанға дейін пайдаға әсері
2023 жыл		
АҚШ доллары	+3,97	(11.488)
	-3,97	11.488
Ресей рублі	+3,97	–
	-3,97	–
2022 жыл		
АҚШ доллары	+2,45	(5.251)
	-2,45	5.251
Ресей рублі	+2,45	(1.470)
	-2,45	1.470

Несиелік тәуекел

Қордың қаржы құралдарымен болған шарттардың талаптарын контрагенттердің орындамауы нәтижесінде пайда болған несиелік тәуекел, әдетте, контрагенттер міндеттемелерінің шамасы осы контрагенттердің алдындағы Қордың міндеттемелерінен асып кеткен жағдайлар болған кезде, сомалармен шектеледі.

Қордың саясаты несиеге қабілетті контрагенттердің бірқатарымен қаржы құралдарымен операциялар жасауды көздейді. Несиелік тәуекелге бейімділіктің ең жоғарғы шамасы әрбір қаржы активінің баланстық құнына тең. Қор өзінің ең жоғары тәуекел шамасы есепті күні көрсетілген құнсыздануға арналған резервтерді шегере отырып берілген қарыздардың (*7-ескертпе*), кредиттік мекемелердегі қаражаттардың (*8-ескертпе*), басқа да ұзақ мерзімді қаржы активтерінің, басқа да активтердің (*9, 10-ескертпелер*) сомасында және ақша қаражаты мен оның баламаларында (*11-ескертпе*) көрсетіледі деп санайды. Шығарылған қаржылық кепілдік үшін несиелік тәуекелдің ең жоғары деңгейі осы Ескертпенің «Өтімділік тәуекелі» бөлімінде көрсетілгендей кепілдік берілген қарыз шартының номиналды құнына тең.

Несиелік тәуекелдің жинақталуы оларға қатысты экономикалық жағдайлардың немесе өзге де жағдайлардың өзгеруі олардың өз міндеттемелерін орындау қабілетіне бірдей әсер етеді деп күтуге негіз бар бір қарыз алушының немесе қызмет шарттарымен қарыз алушылар тобы берешегінің бірнеше сомасы болған кезде туындауы мүмкін.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі Қордың өзінің қаржылық міндеттемелерін орындау үшін қаражат тарту кезіндегі қиындықтарға ұшырау мүмкіндігіне байланысты. Өтімділік тәуекелі қаржы активін оның әділ құнына жақын болатын құн бойынша шұғыл түрде өткізе алмауының нәтижесінде туындауы мүмкін.

Өтімділікке қойылатын талаптар тұрақты түрде бақыланып отырады және Қор басшылығы міндеттемелердің пайда болуына қарай оларды орындау үшін жеткілікті көлемде қаражаттың болуын қадағалап отырады.

Мына кестеде 2023 және 2022 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша осы міндеттемелерді өтеу мерзімдері бөлінісінде Қордың қаржылық міндеттемелері бойынша дисконтталмаған шарттық төлемдер туралы ақпарат берілген.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**26. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Өтімділік тәуекелі (жалғасы)**

<i>Миллион теңгемен</i>	1 айға дейін	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	>5 жыл	Жиыны
2023 жылғы						
31 желтоқсанға						
Қарыздар	274	1.613	197.699	279.644	241.666	720.896
Қазақстан Республикасы						
Үкіметінің қарыздары	13	24	45.501	279.850	2.702.651	3.028.039
Қаржылық кепілдіктер*	20.436	1.183	21.619	370.976	885.847	1.300.061
Басқа да міндеттемелер	123.475	46.195	16.200	–	–	185.870
Жиыны	144.198	49.015	281.019	930.470	3.830.164	5.234.866

<i>Миллион теңгемен</i>	1 айға дейін	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	>5 жыл	Жиыны
2022 жылғы						
31 желтоқсанға						
Қарыздар	283	1.400	110.149	497.078	245.925	854.835
Қазақстан Республикасы						
Үкіметінің қарыздары	–	24	40.738	252.451	2.371.786	2.664.999
Қаржылық кепілдіктер*	16.628	1.183	17.811	266.182	884.795	1.186.599
Басқа да міндеттемелер	1.249	13.054	121.897	–	–	136.200
Жиыны	18.160	15.661	290.595	1.015.711	3.502.506	4.842.633

* Компания қаржылық кепілдіктерді өтеу мерзімдері бойынша өтімділік кестесіне қосады. Алайда, қаржылық кепілдіктер бойынша ақша қаражатының кетуі белгілі бір оқиғаларға тәуелді болады. Қаржылық кепілдік – бұл шарт, соған сай эмитент құралды ұстаушыға белгілі бір борышкердің төлемді борыштық құралдың бастапқы немесе қайта қаралған талаптарына сәйкес жасауға қабілетті болмай қалуына орай шеккен шығынды өтеу мақсатында белгілі бір төлемдерді жасауға міндетті. 2023 және 2022 жылдары қаржылық кепілдіктерді пайдалану жағдайлары болған жоқ.

Валюталық тәуекел

Шетел валютасындағы банктердегі ағымдағы шоттардан басқа, Қор шетелдік валютада ұзақ мерзімді кредиттер мен қарыздардың қомақты сомасын тартады әрі береді, сондықтан да валюта тәуекеліне ұшырауы ықтимал.

Келесі кестеде Қордың табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайдасының/(зиянының) (ақша активтері мен міндеттемелердің әділ құнындағы мүмкін өзгерістерге байланысты) барлы басқа параметрлердің өзгермеуі талабымен шетел валюталарын айырбастау бағамдарындағы ықтимал өзгерістерге сезімталдығы көрсетілген. Табыс салығы есепке алынғанға дейін Қор пайдасының/(зиянының) басқа шетел валюталарының айырбастау бағамдарындағы ықтимал өзгерістерге сезімталдығын талдау ықпалы Қордың жеке қаржылық есептілігі үшін елеусіз. Қор капиталына әсер етуі жоқ.

<i>Миллион теңгемен</i>	Айырбастау бағамдарындағы ұлғаю / (кему)	Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі зиянға/пайдаға әсері
2023 жыл		
АҚШ доллары	14,15% (14,15%)	133,123 (133,123)
Ресей рублі	28,54% (28,54%)	– –
2022 жыл		
АҚШ доллары	21% (21%)	61,682 (61,682)
Ресей рублі	22% (22%)	(12,190) 12,190

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**26. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Капиталды басқару**

Мүдделі тараптардың үздіксіз қызметі мен олар үшін пайданы көбейту мақсатында капиталдың жеткілікті болуының қалыпты деңгейі мен тұрақты кредитті төлей алу қабілетін қамтамасыз ету капиталды басқарудың негізгі мақсаты болып табылады. Қор капиталды басқарады және экономикалық жағдайлардағы өзгерістерді ескере отырып, оның құрылымы мен көлеміне өзгерістер енгізеді. Капиталдың оңтайлы құрылымын қолдау үшін Қор акциялар шығаруы және қарыз қаражатын тартуы мүмкін.

Қорда капиталды басқару қызметті одан кейін қаржыландыру үшін ақша ресурстарын оңтайлы тиімді талаптарда тарту, сондай-ақ Қор алдында тұрған стратегиялық міндеттерді шешу үшін инвестициялау арқылы жүзеге асырылады. Капиталды басқару процесіне капитал нарығындағы ағымдағы талаптарға, қарыз капиталы мен капиталдың әр класымен байланысты тәуекелдердің құнына үнемі мониторинг жасау жатады.

Қор капиталына қатысты Басшылық шекті коэффициентті белгіледі – қарыз капиталының меншікті капиталға ара қатынасы, оның мәні 4:1 пропорциясынан аспауы тиіс. Бұл шекті коэффициент есепті кезең ішінде және есепті күнгі жағдай бойынша бұзылмады. Қордың Борышты басқару жөніндегі саясатына сәйкес қарыз қаражатының құнына қарыздарды тарту, борыштық бағалы қағаздарды шығару, қаржылық жалдау, туынды қаржы құралдарын сатып алу не сату және ұзақ мерзімді активтерді ҚЕХС-ке сәйкес сатып алғаны үшін төлемдер бойынша мерзімді ұзарту нәтижесінде туындаған міндеттемелердің әділ құнының сомалары, сондай-ақ заңды тұлғалардың міндеттемелері бойынша кепілдік берілген негізгі борыштың номиналды сомалары жатады.

Кестеде 31 желтоқсанға қарыз капиталының меншікті капиталға ара қатынасының мәні көрсетілген:

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жыл	2022 жыл
Қарыздар	469.997	585.185
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	872.846	683.604
Борыш жиыны	1.342.843	1.268.789
Минусы: ақша қаражаты мен оның баламалары	(539.309)	(621.278)
Таза борыш жиыны	803.534	647.511
Капитал жиыны	6.803.992	6.496.738
Меншікті капиталға қарыз капиталының қатынасы	0,20	0,20

Әділ құнды бағалау көздерінің иерархиясы

Қор бағалау модельдері бөлінісінде қаржы құралдарының әділ құнын белгілеу және ол туралы ақпаратты ашып көрсету үшін мына иерархияны пайдаланады:

- 1-деңгей: бірдей активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарыққа арналған бағалар (ешқандай да түзетулерсіз);
- 2-деңгей: барлық шығыс деректері көрсетілетін әділ құнына айтарлықтай әсер ететін басқа да әдістер нарықта тікелей немесе жанама байқалады;
- 3-деңгей: бақыланытын нарықтық ақпаратқа негізделмейтін әділ құнды көрсетуге біршама әсер ететін бастапқы деректерде қолданылатын әдістер.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**26. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)****Қаржы құралдарының әділ құны**

2023 және 2022 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың қаржы құралдарының баланстық құны төменде берілген қаржы құралдарын қоспағанда, олардың әділ құнына негіздемелі түрде жақындау болып табылады:

	Баланстық құн	Әділ құны	2023 жыл		
			Пайдалана отырып әділ құнды бағалау		
			Белсенді нарықтағы баға белгілеулері (1-деңгей)	Елеулі бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)
<i>Миллион теңгемен</i>					
Қаржы активтері					
Кредиттік мекемелердегі қаражат (8-ескертпе)	1.033.546	1.005.776	–	1.005.776	–
Тіркелген сыйақы мөлшерлемесі бар қарыздар (7-ескертпе)	1.764.426	1.651.085	–	1.553.400	97.685
Қаржылық міндеттемелер					
Алынған қарыздар (13-ескертпе)	469.997	443.180	210.325	232.855	–
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары (14-ескертпе)	872.846	631.071	–	631.071	–
Қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемелер (16-ескертпе)	84.559	93.073	–	93.073	–
Басқа да міндеттемелер	172.982	172.982	–	–	172.982

Есепті кезең ішінде 1-деңгей мен 2-деңгей арасында ешқандай аударымдар болған жоқ, сондай-ақ 3-деңгей санатына немесе 3-деңгей санатынан аударымдар жасалған жоқ.

	Баланстық құн	Әділ құны	2022 жыл		
			Пайдалана отырып әділ құнды бағалау		
			Белсенді нарықтағы баға белгілеулері (1-деңгей)	Елеулі бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)
<i>Миллион теңгемен</i>					
Қаржы активтері					
Кредиттік мекемелердегі қаражат (8-ескертпе)	793.406	749.140	–	749.140	–
Тіркелген сыйақы мөлшерлемесі бар қарыздар (7-ескертпе)	1.549.223	1.420.701	–	1.326.946	93.755
Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ноттары (10-ескертпе)	20.313	20.313	20.313	–	–
Акциялардың сатылғаны үшін дебиторлық берешек (10-ескертпе)	164.685	163.218	–	–	163.218
Қаржылық міндеттемелер					
Алынған қарыздар (13-ескертпе)	585.185	541.800	198.715	343.085	–
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары (14-ескертпе)	683.604	509.900	–	509.900	–
Қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемелер (16-ескертпе)	80.419	161.003	–	161.003	–
Басқа да міндеттемелер	127.276	126.460	–	–	126.460

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**26. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)**

Қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелердегі өзгеріс

<i>Миллион теңгемен</i>	2023 жыл*					
	2023 жылғы 1 қаңтар	Ақша ағындары	Валюта бағамдар ының өзгеруі	Есептелгені	Басқалары	2023 жылғы 31 желтоқсан
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	127.277	(114.167)	–	154.927	7.982	176.019
Дивидендтерді төлеу берешегі	–	(1.264.753)	–	1.264.753	–	–
Үкіметтің ұзақ мерзімді қарыздары	385.840	–	–	–	9.471	395.311
Алынған ұзақ мерзімді қарыздар	13.181	–	–	–	(1.446)	11.735
Алынған қысқа мерзімді қарыздар	84.206	(51.887)	(16.430)	–	1.086	16.975
Шығарылған ұзақ мерзімді облигациялар	351.946	–	(4.000)	–	(72.598)	275.348
Шығарылған қысқа мерзімді облигациялар	129.200	(66.192)	630	–	75.000	138.638
Қаржылық қызмет бойынша міндеттемелер жиыны	1.091.650	(1.496.999)	(19.800)	1.419.680	19.495	1.014.026

<i>Миллион теңгемен</i>	2022 жыл*					
	2022 жылғы 1 қаңтар	Ақша ағындары	Валюта бағамдар ының өзгеруі	Есептелгені	Басқалары	2022 жылғы 31 желтоқсан
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	52.755	(129.805)	–	202.445	1.882	127.277
Дивидендтерді төлеу берешегі	–	(170.024)	–	170.024	–	–
Үкіметтің ұзақ мерзімді қарыздары	378.248	(137)	–	–	7.729	385.840
Алынған ұзақ мерзімді қарыздар	154.920	(85.347)	10.481	–	(66.873)	13.181
Алынған қысқа мерзімді қарыздар	19.888	–	–	–	64.318	84.206
Шығарылған ұзақ мерзімді облигациялар	463.704	–	15.186	–	(126.944)	351.946
Шығарылған қысқа мерзімді облигациялар	–	–	–	–	129.200	129.200
Қаржылық қызмет бойынша міндеттемелер жиыны	1.069.515	(385.313)	25.667	372.469	9.312	1.091.650

* Қордың кейбір қарыздары бойынша ақша түсімдері мен төлемдері операциялық қызметтен болған ақша ағындарына қосылған, өйткені бұл қарыздар активтерді басқару шеңберінде Қордың негізгі қызметінің бір бөлігі болып табылады.

27. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК

Шоғырландырылған деңгейдегі операциялық сегменттер өндірілетін өнім және әртүрлі нарықтарда көрсетілетін қызметтер негізінде білдірілген. Басқару мақсатында Топ алты негізгі операциялық сегментті анықтады: мұнай-газ химиясы, тау-кен өндіру, тасымалдау, коммуникациялар, энергетика, өнеркәсіп. Қор Басқармасы негізгі операциялық шешімдерді қабылдайтын және ресурстарды бөлу және қызмет тиімділігін бағалау туралы шешімдер қабылдау мақсатында әрбір бизнес-бөлімше қызметінің нәтижелерін талдайтын орган болып табылады. Сегменттік есептілік бойынша ашып көрсетулер 8 ҚЕХС (IFRS) сәйкес 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің 39-ескертпесінде көрсетілген.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**28. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР****Салық салу**

Қазақстандық салық заңнамасы мен нормативтік-құқықтық актілері үздіксіз өзгерістер мен түрлі түсіндірмелердің нысаны болып табылады. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдарының арасындағы пікірлерде болатын келіспеушіліктер сирек емес, оған қоса ҚЕХС бойынша қаржылық есептілікте кірістерді, шығыстарды және басқа да баптарды мойындау тәсілдері. Қазіргі кезде қолданып отырған, Қазақстанда қолданылатын заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылықтар үшін қарастырылған айыппұлдар мен өсімақылар жүйесі аса қатаң болып отыр. Қазақстандық салық салу жүйесінің екіұштылығына орай салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың нақты сомасы, егер олар болса, қазіргі уақытқа дейін шығыстарға жатқызылған және 2023 жылғы 31 желтоқсанға есептелген сомадан асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2023 жылғы 31 желтоқсанда қолданылатын заңнаманы түсіндіру сәйкес болады және резервтер осы жеке қаржылық есептілікте есептелген немесе ашылып көрсетілген жағдайлардан басқа, Қордың салықтар жөніндегі ұстанымы расталатын ықтималдық бар деп санайды.

Соттың істі қарауы

Қорға тиесілі Kashagan B.V. акцияларының қамауға алынуына орай Қор шағымы бойынша Стати мырзаға және онымен байланысты тараптарға қарсы басталған сот ісі

2017 жылғы 14 қыркүйекте Амстердам қ. соты шешімінің негізінде Қордың оған тиесілі құны 5,2 миллиард АҚШ доллары болатын КМГ Кашаган Б.В. акцияларының 50% қатысты құқықтарына бұл акцияларға билік ету бөлігінде шектеу (бұдан әрі – «шектеу») салынды.

Аталған шектеу Стокгольмның Сауда Палатасының Арбитраждық Институтының жанында Арбитраждық трибунал 2013 жылы шығарған Қазақстан Республикасына қарсы Анатолий Статидің, Габриэль Статидің, Ascot Group SA және Terra Raf Trans Trading Ltd. Ісі бойынша арбитраждық шешімнің Нидерландтарда танылуы және орындалуы бойынша шағымды қамтамасыз ету шеңберінде салынды.

2020 жылғы 14 шілдеде Амстердам қаласының Апелляциялық соты Нидерландтардың аумағында Қазақстан Республикасына қарсы 2013 жылы шыққан арбитраждық шешімді мойындау туралы шешімді қабылдады, сот Қорға қатысты арбитраждық шешімнің орындалуы туралы Баптың талабын қабылдамады.

2020 жылғы 18 желтоқсанда Жоғарғы сот Амстердам қ. Апелляциялық сотының 2019 жылғы 7 мамырдағы қамауда ұстау туралы шешімінің күшін жойды және істі Гаага қ. Апелляциялық сотының қарауына жолдады.

2022 жылғы 14 маусымда Гаага қаласының Апелляциялық соты 2017 жылдың қыркүйегінде салынған Қашағанның Қорға тиесілі акцияларына тыйымды алып тастау жөнінде шешім шығарды. 8 тамызда Стати Гаага Апелляциялық сотының 2022 жылғы 14 маусымдағы шешіміне кассациялық шағым түсірді.

2023 жылғы 22 қыркүйекте Нидерландтардың Жоғарғы Соты Статидің Гаага апелляциялық сотының 2022 жылғы 14 маусымдағы шешіміне шағымын қабылдамады. Жоғарғы соттың шешімі түпкілікті болып табылады және шағымдануға жатпайды.

Статидің 2017 жылғы 7 желтоқсанда берген шағымның Негізгі процесі, онда Стати сотты Қорды Қазақстан Республикасының бір бөлігі деп тануды және Қорды Арбитраждық шешімді орындауын міндеттеуді сұрады.

2021 жылғы 17 наурызда Негізгі процесс бойынша тыңдаулар өтті.

2021 жылғы 28 сәуірде Амстердамның Округтік соты Қордың Негізгі процесті КМГ Кашаган Б.В. акцияларын шектеуді шағымдану бойынша Гаагадағы Апелляциялық сотының шешіміне дейін кейінге қалдыра тұру өтінішін қанағаттандырды.

2022 жылғы 2 қарашада Қор Гаага қ. Апелляциялық сотының 2022 жылғы 14 маусымдағы шешіміне байланысты сот талқылауын тоқтату туралы өтініш берді, оған сәйкес 2017 жылғы қыркүйекте салынған Қашағанның Қорға тиесілі акцияларына тыйым алынып тасталды.

2023 жылғы 8 ақпанда Амстердам Округтік соты Анатолий мен Габриэль Статидің және олардың компанияларының («Стати») Қорға қарсы талаптарына жол берілмейді және нәтижесінде сот ісі тоқтатылады деп ұйғарды. Қазіргі уақытта Стати осы шешімге шағымданды.

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

---

28. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)**Дағдарысқа қарсы қаражатты қайталама пайдалану бойынша міндеттемелер**

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың игеру жөніндегі міндеттемелеріне 856 миллион теңге мөлшеріндегі инвестициялық жобаларды қаржыландыру бойынша міндеттемелер жатады.

- 201 миллион теңге мөлшерінде «Тараз химиялық паркі» арнайы экономикалық аймақты құру» жобасын қаржыландыру;
- «QAZAQ AIR» АҚ-ның 655 миллион теңге мөлшерінде үш жалға алынатын әуе кемесін сатып алуын қаржыландыру.

Өзге де шартты міндеттемелер

2022 жылы Қор Ұлттық қордан алынатын қаражаттан «Достық-Мойынты» теміржол учаскесінің екінші жолдарының құрылысын қаржыландыруды жүзеге асыруға міндеттеме алды. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шартты міндеттемелер сомасы 206.295 миллион теңге (2022 жылғы 31 желтоқсанға: 380.004 миллион теңге) болды.

29. ЕСЕПТІ КҮННЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР**Жарғылық капитал**

2024 жылғы 24 қаңтарда Қор номиналды құны 387.371.430 теңге болатын 100 акцияны және номиналды құны 57.672.000 теңге болатын 1 акцияны жалпы сомаға 38.795 миллион теңгеге шығарды, оларды Акционер «GPC Investment» ЖШС-тің жарғылық капиталына қатысу үлесінің 100%-ын және «Soft Art» ЖШС-нің жарғылық капиталына қатысу үлесінің 50%-ын беру жолымен төледі. Алдағы уақытта Қор «QazaqGaz» ұлттық компаниясы» АҚ еншілес компаниясының жарғылық капиталына салым ретінде «GPC Investment» ЖШС жарғылық капиталына қатысу үлесінің 100%-ын және «Soft Art» ЖШС жарғылық капиталына қатысу үлесінің 50%-ын «Самұрық-Қазына Бизнес Сервис» ЖШС еншілес компаниясының жарғылық капиталына салым ретінде берді.

«Қазақстан Халқына» қоғамдық қорына бөлу

2024 жылдың қаңтар-наурыз айлары аралығында Қор 45.964 миллион теңге жалпы сомаға «Қазақстан Халқына» ҚҚ-ға төлемдерді жасады.

Қарыздар

2024 жылғы наурызда Қор 15.000 миллион теңге сомасына облигацияларды АІХ қор биржасында тіркелген маржаны шегергенде ҚР Ұлттық Банкі белгілеген базалық мөлшерлемелердің орташа мөлшерлемесі ретінде есептелген купон мөлшерлемесімен 1% мөлшерінде және 2025 жылғы 7 наурызға дейінгі айналыс мерзімімен орналастырды.

Дивидендтер

2024 жылғы 19 сәуірде Қор, Үкіметтің 2024 жылғы 13 сәуірдегі қаулысына сәйкес, Акционерге 2022 жылғы бөлінбеген пайдадан 100.002 миллион теңге мөлшерінде дивидендтер төледі.

Қазақстандағы су тасқыны

2024 жылғы наурызда-сәуірде елдің бірнеше өңірінде (Солтүстік Қазақстан, Атырау, Ақтөбе, Ақмола, Қостанай, Батыс Қазақстан және басқа да облыстар) су тасқынымен байланысты күрделі жағдай орын алды. Кейбір облыстарда төтенше жағдай режимі енгізілді. Су тасқыны жағдайының өзі де, оның салдарын азайту шаралары да еншілес ұйымдарының және бірлескен кәсіпорындарының қызметіне әсер етуі мүмкін деп күтілуде. Су тасқынының Қорға жалпы әсерін қазіргі уақытта жеткілікті сенімділікпен бағалау мүмкін емес.